O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 19 апрел, чоршанба

Сотувда эркин нархда

№ 75 (2372)

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 18 апрел куни Оқсарой қароргоҳида расмий ташриф билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган Америка Қўшма Штатлари Давлат котиби Мадлен Олбрайтни қабул қилди.

Ислом Каримов меҳмонни юртимизга ташрифи билан қутлар экан, М.Олбрайт орқали АҚШ ҳукумати ва халқига эҳтиромини изҳор этди. Мазкур ташрифни икки мамлакат ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг янада ривожланишига туртки берадиган муҳим тадбир, деб билишини таъкидлади.

— АҚШ Давлат котиби охирги марта 1992 йилда Ўзбекистонга келган эди, — деди Президент учрашувда. — Ушбу ташриф АҚШ ҳукуматининг Ўзбекистон билан алоқаларни ривожлантиришга интилиши ошиб бораётганидан дарак беради.

Мадлен Олбрайт Ўзбекистонга сафари қизиқарли ва айни пайтда самарали кечаётганидан мамнуният изҳор этди. Меҳмон бу учрашувга қадар Самарқанд ва Бухоро шаҳарларини зиёрат қилиб келганди. Учрашувда ана шу сафар таассуротлари билан ўртоқлашди.

Мулоқот чоғида томонлар Ўзбекистон-АҚШ муносабатлари, икки мамлакатнинг сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва бошқа соҳалардаги алоқаларини янада ривожлантириш, халқаро ҳамда минтақавий хавфсизликка оид масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашдилар.

(ЎзА).

СУРАТЛАРДА: қабул пайти.
А. ТЎРАЕВ олган суратлар.

МАДЛЕН ОЛБРАЙТНИНГ САМАРҚАНД ВА БУХОРО ЗИЁРАТИ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт Самарқанд ва Бухоро шаҳарларини зиёрат қилди.

Дастлаб америкалик меҳмон Самарқанддаги "Сабр" ишонч маркази фаолияти билан танишди. Мазкур марказ оилавий мустаҳкамлаш ва аёлларнинг ижтимоий фаоллигини оширишга боғлиқ муаммолар билан шуғулланади.

Мадлен Олбрайт шаҳардаги қадимий меъморий ёдгорликларни томоша қилишни Регистон майдонидан бошлади. У Шоҳи Зинда мажмуи, Гўри Амир мақбараси ва Бибихоним мадрасасини мароқ билан кўздан кечирди.

АҚШ Давлат котиби "Сиёб" бозорида бўлиб, бозорларимизнинг сахий ўзбек заминида етиштирилган ноз-неъматларга бойлигига шоҳид бўлди. Айниқса, Олбрайт хонимга ўзининг исми ёзилган машҳур Самарқанд нонини тақдим этилганда, у ҳайратини яшира олмади.

Самарқанд сафари чоғида АҚШ ташқи сиёсат маҳкамаси раҳбари "Мерос" ва "Усто" халқ амалий санъати марказлари фаолияти билан ҳам танишди. Бу ерда маҳаллий усталар томонидан тайёрланган миллий кийимлар, ҳунармандлик буюмлари меҳмонда катта таассурот қолдирди.

Мадлен Олбрайт хоним Бухоро шаҳрида бўлганида, яҳудийлар синагогасида ибодат қилди. Ибодат сўнггида АҚШ Давлат котиби чет эллик ва маҳаллий журналистлар учун интервью бериб, жумладан, шундай деди:

— Мен ҳозиргина синагогада жаҳон халқларига тинчлик тилаб ибодат қилдим, шамчироқ ёқдим. Ўзбекистонда, яна такрор айтаман, Ўзбекистонда барча динларга бир хил эътибор берилаётгани, виждон эркинлиги тўла таъминланганини мени жуда қувонтирди. Бу жиҳатдан Ўзбекистонни бутун дунёга ибрат қилиб кўрсатса арзийди...

Шундан сўнг Олбрайт хоним Бухоро ҳунармандлари марказини томоша қилди. Нодир Девонбеги мадрасасида ташкил қилинган Бухоро ҳунармандлари, зардўзлари, кандакорлари, заргарлари маҳсулотлари кўргазмаси билан танишди.

Пойи Калон мажмуи, айниқса, Масжиди Калон тарихий обидаси америкалик меҳмонни ҳайратга солди. М.Олбрайт Марказий Осиёдаги бу энг катта масжид Бухоро шаҳрининг юбилейи арафасида шахсан Юртбошимиз Ислом Каримов ташаббуси ва амалий ёрдами билан таъмирланган, аслига қайтарилганини эшитиб, хурсанд бўлди.

— Бухоро, ҳақиқатан ҳам, Шарқ гавҳари экан, — деди сафар сўнггида М. Олбрайт. — Мен бу қадимги маданият ва дин ўчоғини зиёрат қилганимдан бениҳоя ҳаяжондаман, кўнглим ғоятда кўтарилди.

Анвар КАРИМОВ,
Илҳом САФАР,
ЎзА мухбирлари.

ТОШКЕНТДА ЕВРОПА КИНОСИ КУНЛАРИ

Британия Кенгаши ваколатхонасида ўтказилган матбуот анжуманида маълум қилинишича, шу йилнинг 19-28 май кунлари Тошкентда Европа киноси кунлари бўлиб ўтади.

Мазкур киноанжуман Тошкентда иккинчи марта ўтказилаётир. Ўтган йили уни ташкил этишда тўртта мамлакат – Буюк Британия, Германия, Франция ҳамда Италиянинг маданий ва дипломатик ваколатхоналари қатнашган эди. Бу йил улар қаторига Швейцария Конфедерацияси, Польша ва Чехия Республикаларининг элчихоналари ҳам қўшилдилар. Тадбирдан кўзланган мақсад кейинги йилларда суратга олинган энг яхши экран асарларини ўзбек томошабинларига тақдим этишдан иборат. Европа фильмлари Алишер Навоий номидаги Санъат саройида намойиш этилади. Томошабинлар катта залда синхрон таржимали, кичик залда эса фильмларнинг таржима қилинмаган асл нусхасини кўришлари мумкин.

Нуфузли халқаро фестиваллар ғолиблик совринини қўлга киритган ҳамда жаҳон экранларида улкан муваффақият билан намойиш этилаётган картиналар томоша дастурига киритилган. Масалан, режиссёр Эрик Зонкнинг 1998 йили Канн фестивалида намойиш этилган «Фариштадар орзуидаги ҳаёт» картинаси энг яхши фильм учун Цезар, энг яхши режиссёрлик иши учун Люмьер совринларига сазовор бўлган. Бош ролларни ижро этган Элоди Буше ва Наташа Реньелар эса энг яхши аёл роли учун мукофотини қўлга киритишганди. Киноанжуманда ҳар бир мамлакатдан 2 та фильм, ҳаммаси бўлиб эса 14 та киноасар намойиш этилади.

Матбуот анжуманида сўзга чиққан Европа киноси кунларининг ташкилотчилари ўзбек томошабинлари ҳукмига асосан эндигина мустақил ҳаётга қадам қўяётган ҳозирги ёшлар ва уларнинг муаммолари ҳақида сўзловчи фильмлар ҳавола этилишини қайд қилишди. Шунингдек, фестивал доирасида чет эл кинематографчилари билан ижодий учрашувлар ҳам ўтказилади.

«Туркистон-пресс».

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ КЕНГАШИДА

18 апрел куни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисни Олий Мажлис Раиси Э. Халилов олиб борди.

Конституциявий талабларга ҳамда Парламент фаолиятининг таркиб топган амалиётига мувофиқ, Кенгаш мажлисида Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг 1999 йилги иши тўғрисидаги ҳисоботи кўриб чиқилди. Ушбу масала юзасидан Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раисининг ўринбосари Х. С. Шеримбетовнинг ҳисоботи тингланди.

Шундан сўнг сўзга чиққан Олий Мажлис Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитасининг раиси Қ. Ў. Жумабеков, Гидрометеорология бош бошқармасининг бошлиғи В. Чуб, соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари Б. Ниёзматов, «Экосан» халқаро жамғармасининг раиси Ю. Шодиметов, Олий Мажлис Аграр, сув хўжалиги масалалари ва озиқ-овқат қўмитасининг раиси И. Қаландаров ва бошқалар ҳисобот даври мобайнида атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш, табиатни муҳофаза қилиш фаолиятини ривожлантириш ва такомиллаштириш юзасидан муайян ишлар қилинганлигини таъкидлаб ўтдилар. Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси томонидан Ўзбекистон Республикаси атроф-муҳитини муҳофаза қилиш бўйича 1999-2005 йилларга мўлжалланган ҳаракат дастури ишлаб чиқилган.

Атроф-муҳитни ифлослантираётган 25 мингдан зиёд манбалар текшириб чиқилди. Табиатни муҳофаза қилишга доир қонун ҳужжатларини бузганлиги учун 10 мингдан зиёд мансабдор шахслар ва фуқаролар жавобгарликка тортилди.

Табиий муҳитга салбий таъсир этаётган 934 корхона, цех ва бошқа объектларнинг ишлари тўхтатиб қўйилди. Натижада ифлослантирувчи моддаларни ва булғанган оқоваларни чиқариб ташлаш бирмунча камайди.

Беш мингдан зиёд объектлар давлат экологик экспертизасидан ўтказилди. Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасидаги халқаро ҳамкорлик янада ривож топди.

Кенгаш мажлисида Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг ишида камчилик ва нуқсонлар борлиги, бу эса атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда табиатдан оқилона фойдаланиш борасидаги ишларнинг самарадорлиги пасайишига олиб келаётганлигига эътибор қаратилди.

Табиатни муҳофаза қилиш органлари томонидан текширилган саноат, қишлоқ хўжалиги корхоналари ва бошқа объектларнинг сони 1998 йилдагига нисбатан икки баравар қисқарди. Табиий муҳитни белгиланганидан ортиқча ифлослантирганлик учун тўловлар ундирилиши суст олиб борилмоқда.

Олий Мажлис Кенгаши томонидан илгари берилган қатор топшириқлар тўла бажарилмаётганлигига алоҳида эътибор қаратилди. Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси вазирликлар ва идораларнинг табиатни муҳофаза қилиш борасидаги фаолиятида мувофиқлаштирувчилик ролини ҳамон суст бажармоқда. Сув ҳавзаларини муҳофаза қилиш зоналари ва минтақалари режимига қатъий риоя қилиш қўмита томонидан таъминланмаяпти.

Табиий ресурслардан фойдаланиш ва уларни қўриқлашга доир қонун ҳужжатларини қўлланиш масаласида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан етарлича ҳамкорлик қилинмаяпти, экологик ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишларни аниқлаш ва уларни кўриб чиқишни фаоллаштириш юзасидан улар билан ҳамкорликда чора-тадбирлар ишлаб чиқилмаган.

Муҳокамани якунлар экан, Э. Халилов мамлакатда табиатни муҳофаза этишдаги аҳвол учун Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг жавобгарлигини анчагина ошириш зарурлигига, экология соҳасидаги давлат сиёсатини амалга ошириш юзасидан давлат органлари, корхоналар ва ташкилотлар, жамоат бирлашмалари олиб бораётган тадбирларни мувофиқлаштириб боришнинг пухта механизми йўқлигига эътиборни қаратди.

Қўмита ҳайъатига табиатни муҳофаза этиш чора-тадбирларини амалга оширишда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, ҳуқуқни муҳофаза этиш органлари билан алоқаларни ҳар тарафлама мустаҳкамлаш, аҳолининг экологик маданиятини ошириш ишларини кучайтириш зарурлиги, бу ишда жамоатчиликнинг, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органларининг, оммавий ахборот воситалари, айниқса, телевидение ва радионинг роли заиф эканлиги алоҳида кўрсатиб ўтилди.

Муҳокама этилган масала юзасидан Кенгаш қарор қабул қилиб, унда Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасига ривожланиш ва инвестициялаш режаларига экологик муаммоларни киритиш бўйича табиатни муҳофаза қилишнинг аниқ стратегиясини рўёбга чиқариш чора-тадбирларини кўриш, чет эл инвестицияларини жалб этиш дастурлари, лойиҳаларнинг амалга оширилиши устидан назоратни таъминлаш топширилди.

Шунингдек, Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг ҳайъати тўғрисидаги Низом лойиҳасини тасдиқлаш учун Олий Мажлисга тақдим этиш, унда Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари сўзсиз бажарилишини мақсадида ҳайъат ролини бирмунча кучайтириш ҳамда унинг қарорлари мақомини оширишни назарда тутиш топширилди.

Қабул қилинаётган қарорларнинг самарадорлигини ошириш мақсадида Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасига корхоналар жамоалари ва ташкилотларнинг экологик маданиятини шакллантириш ва ошириш борасидаги оммавий ахборот воситаларини ишларини кучайтириш таклиф этилди.

Кенгаш Олий Мажлис Котибияти тўғрисидаги Низомни тасдиқлади.

Кенгаш мажлисида унинг ваколат доирасига кирувчи бошқа бир қатор масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Шундан сўнг кенг доирадаги мутахассислар иштирокида, Парламент депутатлари билан биргаликда «Экологик экспертиза тўғрисида»ги Қонун лойиҳасининг муҳокамаси бўлиб ўтди.

Мажлис ишида Ўзбекистон Республикаси Президенти девонининг Қонунчилик ва суд ҳокимияти органлари бўйича экспертлар гуруҳининг раҳбари Й. А. Назаров иштирок этди.

Газетхон нима дейди?

МИЛЛИЙ МАФКУРА

ёшлар тасаввурида

Мамлакатимиз раҳбарининг миллий мафкура масалаларига оид фикрлари, уни ривожлантириш, тарғиб этиш йўлида кенг жамоатчилик олдига қўйилган вазифалари ёшлар ўртасида қизғин мунозараларга сабаб бўляпти.

Биз Жиззах вилоятидаги ўқув юртлари, кутубхоналар, газета дўконларида бўлиб, газетхонларимизнинг бу борадаги фикрлари билан қизиқдик.

Аббос ТУРСУНҚУЛОВ, вилоят «Маънавият ва маърифат» маркази ходими:

— Юртбошимизнинг қайта-қайта таъкидлаганларича бор. Миллий мафкура назарий жиҳатдан ҳар қанча юксак, мукаммал бўлмасин, унинг куч-қудрати амалий фаолиятдагина намоён бўлади. Аксинча, биз қаерда сусткашлик қилсак, ўша ерда мафкуравий зўравонликлар пайдо бўлади. Яъни, миллий мафкуранинг асосий душмани — мутаассибликдир. Биз бу оддий ҳақиқатни англаб яшашимиз, ишлашимиз даркор.

Феруза ЖАВЛОНОВА, Жиззах политехника институти талабаси:

— Ҳар қандай жамиятда мафкура алоҳида эътиборда бўлган. Шўролар давридаги синфий мафкура миллий мафкурага йўл бермасди. Аксинча, миллий ғурурни йўқотишга хизмат қилган. Энди биз, ёшлар ҳуқуқимизни, ғуруримизни, узоқ-яқин ўтмишдаги ифтихорларимизни қалбан англаб, ён-атрофдаги тенгдошларимизга миллий мафкурамиз ҳақида кенг тушунча беришимиз лозим. Биз яратилажак қўлланма, дарсликларни кутмасдан, бу ишни ҳозирдан, ҳар қадамда амалга оширишимиз лозим.

Бахти ОЧИЛОВА, Жиззах давлат педагогика институти доценти:

— Менимча, миллий мафкура борасида амалга оширила бошлаган ижтимоий- сиёсий ишларни газетхонга англатиш, аждодларимизнинг буюк фаолиятларини ўрганиш ва давом эттиришга даъват қилиш, соҳадаги ютуқлардан кенг оммани, дунё халқларини хабардор қилиш жуда муҳимдир.

Холбуви ЮСУПОВА, 17-ҳунар мактаби ўқитувчиси:

— Биз, ёшлар ўзимиз туғилган юртнинг ҳар қарич тупроғини, табиатини, қадриятларию урф-одатларини, тарихий мероcларини севиш, ардоқлаш, қадрига етишга ўрганишимиз, бошқаларни ҳам шунга ўргатишимиз керак. Миллий ғоя, ғурур дегани шу, менинг назаримда. Ватанидан, миллатидан ғурурланиб яшаганга нима етсин!

Шаҳло АҲРОРОВА, шоира:

— Ёшлар, энг аввало, ватанпарвар бўлишлари даркор. Бундайлар ҳеч қачон юртига, халқига хиёнат қилмайди. Шанбаликка чиқайлик, деса малол келадиган, кўчат эк, ободончиликда қатнаш, деса қочадиган тенгдошларимизга бефарқ бўлмайлик.

Берди ҚОРШОВОВ, Мирзачўл тумани қозоқ миллий-маданий маркази аъзоси:

— Миллий мафкура — жамиятдаги барча халқларни бирлаштирувчи байроқ. Вилоятда кўп йиллардан бери ўтказиб келинаётган халқ ўйинлари байрами бунинг яққол мисолидир. Бу тадбирларда 10-15 миллат вакиллари қатнашаяпти.

Сарвар НАЗАРҚОСИМОВ, Жиззах шаҳри, талаба:

— Қадимий анъаналаримизни тиклаш керак. Бу эса истиқлолни мустаҳкамлашга, миллий мафкурани яратишга хизмат қилади. Айни чоғда мафкуравий бўшлиқ пайдо бўлишига йўл қўймайди.

Баҳриддин САТТОРОВ.

ХУШХАБАР

УРГАНЧНИНГ ХАЛҚАРО АЭРОПОРТИ

"Ўзбекистон ҳаво йўллари" миллий авиакомпаниясининг "Боинг-767" замонавий ҳаво лайнери "Лондон-Урганч-Тошкент" янги трансконтинентал йўналиши бўйича учиб, Хоразм аэропортига келиб қўнди. Бу билан Урганч аэропортининг халқаро мақомга эга эканлиги амалда исботланди. Аэропортга бу мақом расмий тарзда ўтган йили, уни замонавийлаштиришнинг биринчи босқичи якунланганидан сўнг берилган эди. Қўниш ва учиш йўлларининг қайта таъмирланиши ҳамда замонавий ёруғлик сигналлари билан жиҳозланиши, шунингдек, бир қатор бошқа тадбирлар бу ерда энг замонавий самолётларни қабул қилиш ва жўнатиш имконини берди.

Халқаро талабларга жавоб берадиган янги терминал тантанали равишда очилган куннинг эртасига биринчи бор ҳаво лайнери Лондондан тўхтовсиз учиб келди. Эндиликда ҳафтада бир марта Буюк Британия пойтахтига ва келажакда – Ғарбий Европанинг бошқа шаҳарларига жўнаётган мамлакатимиз фуқаролари ва меҳмонлари аэровокзал мажмуи хизматидан фойдаланади.

Т. ШАМАКОВ,
ЎзА мухбири.

КАФТДА ЎСГАН ҒЎЗАЛАР

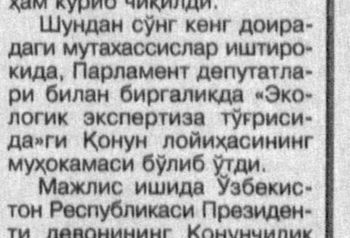

Сайхунобод туманидаги Амир Темур номли ширкат хўжалигининг оилавий пудрат бошлиғи Йўлдошали Жўнашев шундай деди:

— Йилдан йилнинг фарқи бўлади. Ўтган йили 15 апрелда чигит экишни бошлаган эдик. Бу йил эса экишни икки ҳафта аввал адоғига етказдик. Бугун эса дастлабки ишловни тугатдик. Сизлар «чигит потраб чиқди» деган гапни эшитганмисизлар? Намга яхши тўйинган, қуёшдан нур эмган ғўзалар бошига чигитдан салла ўраб униши «потраб чиқиш» дейилади. 6-7 кун ичида униб ғўзагина ерни ана шундай ёриб чиқади. 8-10 кундан кейин униб ғўзанинг бошида салла бўлмайди. Улар бироз зўриқиб, бироз рамақижон бўлиб тупроқ ёради. Бу йил ҳам биз чигитни пуштага экдик. Мана, шарофати. Чигит потраб чиқди.

Оилавий пудратга қарашли майдонлар 15 гектар. Ўтган йили улар ҳар гектардан ўртача 28 ўрнига 32 центнердан хирмон кўтарилди. Бу йилги мўлжал 40 центнер. Деҳқон ҳар йили чигит экади. Ҳар йили ғўза парвариш қилади. Энг қизиғи шуки, бу йил қилинган усул янаги йили яхши самара бермайди. Деҳқон ерга қараб, оби-ҳавони кузатиб, уруғ навига қараб иш юритсагина, пичоғи мой устида бўлади.

Сайхунобод туманида чигит экиш поёнига етказилмоқда. Бу тадбирдан аввал ҳар гектарига юз килограммдан ўғит берилди. Шу кеча-кундузда жами 15340 гектардан салкам 10 минг гектарида чигит бир текис униб чиқди. Ҳар куни 800-900 гектар майдондаги ниҳолларга дастлабки ишлов берилмоқда. Иссиқ тупроқ ғўза томирига тегиши билан у баравар ривожлана бошлайди. Ишлов бериш чоғида гектар ҳисобига 150 килограммдан ўғит берилиши эса ниҳолларнинг соғлом бўлиб ўсишига кўмаклашади.

Туман деҳқонлари бу йил салкам 40 минг тонналик хирмон учун ҳаракат қилишмоқда. Уларнинг сафида Йўлдошали Жўнашев сингари оилавий пудратчилар, қаловини топиб қор ёндирувчи фермерлар, ўз ишининг омилкорига айланган ширкат ва бирлашма деҳқонлари бор.

А. ХОНИМҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУРАТЛАРДА: оилавий пудрат бошлиғи Йўлдошали Жўнашев; культивация пайти.
Баҳром ТЎРАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

ШПАРГАЛКАНИ НИМА ҚИЛАСАН, ТАЛАБА?

Ўзбекистонда амал қилаётган ўқув юртларига тест синови асосида ўқишга қабул қилиш тизими дунёдаги энг яхши тизимлардан бири, деб топилди.

Ҳозирги пайтда ўқув юртларида талабалар билимини тест усулида доимий назорат қилиш тизими ҳам жорий қилинмоқда. Ҳаётнинг ўзи шуни тақозо этмоқда. Республикада қабул қилинган Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида таълим стандартларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш кўзда тутилган. Бу нафақат олий таълимга, балки ўрта таълимдан аспирантурагача бўлган барча босқичларга тааллуқли. Тошкентда яқинда касб-ҳунар коллежлари стандартлари бўйича халқаро семинар бўлиб ўтди. Бу семинар Германия техник ҳамкорлик жамияти билан биргаликда уюштирилди. Анжуман кичик бўғин мутахассисларини тайёрловчи ўқув юртлари орасида базавий ҳисобланган хизмат кўрсатиш соҳаси коллежида ўтказилди. Олий ўқув юртлари учун бундай базавий муассаса йўқ, янги усуллар ҳамма жойда синаб кўрилмоқда.

– Шпаргалкалар барҳам топди, – дейди Давлат тест маркази директори; техника фанлари доктори, профессор Муҳсин Муҳиддинов. Бевосита Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига бўйсунадиган мазкур марказ таклифи ва ишланмаларига кўра, талабалар билимини назорат қилиш тизими жорий этилмоқда. – Биз тест топшириқлари базасини ишлаб чиқдик. Улардаги вариантлар сони у ёки бу гуруҳ саволларини олдиндан билиш имконини истисно этади. Бу эса барча имтиҳон топширувчиларнинг имкониятини тенглаштириб қўйди. Хулосалар эса таълим стандартларини ишлаб чиқишда қўл келмоқда.

Илк бор тестларнинг кўп вариантли тизими кириш имтиҳонларини олиш пайтида қўлланган эди. Одатдаги имтиҳон тушунчаси ўтмишда қолди. Бир неча йилдан бери республика олий ўқув юртлари ва коллежларига фақат тест синови орқали ўқишга кириш мумкин. Шу мақсадда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига бўйсунмайдиган Давлат тест маркази тузилган эди. Жорий ўқув йилида мамлакатнинг барча олий ўқув юртларига деярли 44 минг талаба ўқишга қабул қилинди. Уларнинг ярми таълим олиш учун давлат грантларини олишга муваффақ бўлишди. Қолганлари шартнома йўли билан ўқишади. Ўқишга кириш учун олий ўқув юртлари ва коллежларга деярли 300 минг йигит-қиз ҳужжат топширган эди. Тест синовларини марказ уюштиради ва амалга оширади. Қабул комиссияларига эса тайёр, мустақил давлат органи муҳри билан тасдиқланган рўйхатлар топширилади. Бошида тест хулосаларининг холислигидан шубҳаланганлар ҳам бўлди. Мамлакат абитуриентларига 2 ёки 3 топшириқлар вариантини ҳавола этган тест усули ҳам ишончсизлик уйғотган эди.

Ҳозирги пайтда шаблондан воз кечдик. Тестларда абитуриентларни билим олиш ва уни мустаҳкамлашга рағбатлантирувчи топшириқлар берилади. Уларни тузишда мамлакатимизнинг етакчи педагоглари, ўқувчилар ва талабалар иштирок этмоқда. Вариантнинг якуний шакли қандай бўлишини марказдагилар ҳам билишмайди. Компьютерга киритилган бу дастур 80 мингтагача вариант тузиши мумкин. Ушбу дастур профессор М.Муҳиддинов раҳбарлигида ишлаб чиқилган. Мамлакат олий ўқув юртларига ўқишга кириш жараёнининг холислигига тўла эришилди. Имтиҳон ўтказилаётган аудиториялар видеотасвирга туширилади ва ота-оналар ўз фарзандларини четдан туриб кузатиши мумкин. Ўқишга кира олмаганларга уларнинг жавоби кўрсатилиб, тўғриси билан таққосланади.

Навбатдаги режамиз — ягона миллий компьютер тармоғини яратиш. Дастлабки иш амалга оширилди, Оролбўйидаги Урганч вилоят марказини пойтахт билан боғладик. Эндиликда вилоят олий ўқув юртида имтиҳон топшираётган абитуриент унинг билимига Тошкентдаги компьютер дастури орқали баҳо берилишини аниқ билади. Бу ҳам марказ ишланмасидир. Ўтган йиллар давомида жами 15 та кашфиёт учун муаллифлик гувоҳномалари олинди. Марказ иши билан танишиб чиққан Американинг халқаро таълим бўйича кенгаши президенти Дэвид Паттон уни дунёдаги энг яхши олти тизимдан бири, деб топди. Тошкентдаги илмий-амалий конференцияда иштирок этган бошқа давлатлар тест марказлари мутахассислари ҳам ўзбекистонликлар фаолиятига юқори баҳо беришди.

Озот ПРИМОВ,
Тошкент.
("Труд" газетасининг 2000 йил 18 апрел сонидан олинди.)

Ташаббус сўнмасин

ҚЎЛНИ-ҚЎЛГА БЕРИБ ИШЛАСАК

Жарқўрғон туманидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалигига тайинланган янги раис Рамазон Расулов фермер Н. Шароповдан ёрдам сўраб келди.

– Техника воситаларини таъмирлаш керак. Маданий-оқартув ҳамда ободонлаштириш юмушлари бор. Бултур ғаллаю пахта тайёрлаш режаларини бажара олмаган хўжаликнинг қўли қисқа бўлиб турибди...

Шаропов, мен бир йигирма гектарча ерга зироат қилиб турган майдагина фермер бўлсам, деб ерга қарамади. Аксинча, хўжалик раҳбарининг фермердан ёрдам сўраб келганини кўриб, ич-ичидан суюнди. Айирмачилик бўлмайди. Худо аҳилликдан айирмасин, деб ёш раисга қўл ташлади.

Шу тумандаги «Меҳнат-роҳат» фермер хўжалигининг имкониятлари янада кўпроқ. Хўжаликнинг сурув-сурув чорваси, экин майдонлари-ю, салмоқли даромади бор. «Меҳнат-роҳат» ўзбекча кураш мусобақалари доирасида Жарқўрғонда бўлиб ўтган полвонлар беллашувига ҳомийликни зиммасига олди. Қизғин ва ҳаяжонли кечган бу беллашувларнинг савобини одамлар фермернинг номига бағишлаб, дуо қилдилар.

Ёки олтинсойлик боғбон Шароф Сариқуловнинг ишини кўринг: 21 гектар токзордан 20 миллион сўмдан ошириб даромад олди. Деҳқону миришкор ерга кўнгил қўйиб ишласа, рўзғорини, нафақат рўзғори, бутун эл-юртини обод қила олишини амалда кўрсатди. Сариқулов ва Шароповга ўхшаганлар бугун ташаббусни қўлга ола бошладилар.

Лекин вилоят деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси раиси Раҳимқул Чоршанбиевнинг фикрича, бу соҳада ҳали фермер ва мулкдорларнинг ғайрати суст. Шу ҳисобда улар гўшт, сут етиштиришни бултур анча камайтириб қўйдилар. Гектаридан 50 центнердан ошириб пахта ҳосили кўтарганлар қаторида 5, ҳатто 2 центнердан ҳосил олиб ва шу билан ҳам мен фермерман, деб банкдаги ҳисоб рақамини варақлаб ўтирганлар йўқ эмас.

Ёки томорқа хўжалигини олинг. Шу йил бошида вилоят ҳокимлигида ўтказилган семинар-йиғилишда Чоршанбиев Сурхондарёда қарийб 54 минг гектар суғориладиган ерни эгаллаб турган 400 мингтага яқин томорқа борлигини айтиб қолди. Аммо уларни рўйхатга олиш ишлари яхши эмас. Томорқа эгаларининг аксарияти ҳали банкда ҳисоб рақамларини очишмаган. Демак, уларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш, самарали ишларга йўналтириш, томорқачиларга сервис хизмати кўрсатиш ишларини қониқарли аҳволда, деб бўлмайди. Масалан, жойларда минерал ўғит дўкони, ўсимликни кимёвий ишлаш хизмати, техника хизмати кўрсатиш шохобчалари йўқ. Борлари ҳам шунчаки хўжакўрсинга.

Бу камчиликлар, бизнингча, томонларнинг шартнома мажбуриятларига кўп ҳолларда масъулият билан ёндашмаётганидан келиб чиқмоқда. Фермер ёки мулкдор ўзи шартнома тузган томондан, сиз фалон юмушларни адо этмоғингиз лозим, деб талаб қилишдан, керак бўлса, ўзининг ҳуқуқини ҳимоя этувчи идорага ариза ёзишдан истиҳола қилади. Андишага боради. Бу андишани бўлса иккинчи томонда турган амалдор, эҳтимол, қўрқоқликка йўяди. Эҳтимол, табиий ҳол деб тушунади. Натижа аниқ: ўртада «сарсон илик» бўлиб амалга ошмай қолган ишдан, бажарилмаган режадан иқтисодиётга наф етмайди. Энди айтинг: бундай ҳолатдан кимга фойда, кимга зарар етмоқда?

Бир мисол. 1995 йилда Шўрчи туманида жамоа секторидаги 5792 бош қорамол хусусийлаштириб берилди. Чорва хусусий бўлиб ҳам талон-тарожлик ва хўжасизлик балосидан қутилмади: озуқа етиштиришга ер ажратилмади. Айрим амалдорлар таъмагирлигини тўхтатмади. Мулк эгасининг ўзи эътиборсизлик қилди. Хуллас, ўша 5792 бош қорамол 1998 йилга келиб 2735 тага камайди.

Бу камайишни тўхтатмоқ учун туман ҳокимлиги чорвадор мулкдорлар уюшмасини таъсис қилди. Уюшма назоратни кучайтирди. Ҳисоб-китоб юргизишни яхшилади. Мулкдорнинг ишига бўлар-бўлмас аралашувларнинг олдини олди. Ҳатто чорва туёқ сонини унча-мунча кўпайтиришга эришди ҳам.

– Лекин мулкдорларимизнинг манфаатини ҳимоя қилайлик, уларга кўпроқ кўмак кўрсатайлик, деганимиз билан имкониятларимиз чекланган, – дейди уюшма раиси Жўрақобил Холмуродов. – Масалан, мулкдор озуқа етиштириш лозим бўлган ернинг бир қисмига, истайдими-йўқми, пахта экади. Бу юқори идоралардан бўладиган фармойиш. Мулкдорга озуқа фондини – кунжара ёки шелухани қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси амалдорлари тақсимлайди. Ёнилғи таъминотида ҳам чигалликлар бор...

Шу гапнинг устига ўттиз ёшлар атрофида бўлган зиёлинома бир йигит кириб келди. Ўзини Рашид Шоймуродовман, «Улуғберди» хусусий хўжалиги эгасиман, деб таништирди. Холмуродовнинг ҳузурига арз билан келибди. Жўра Хўжамиёров номли жамоа хўжалиги ҳудудида 3 гектар ери бормиш. Шунинг бир гектари боғ, икки гектари бўлса пахтага ажратилганмиш. Пахта экилиши лозим бўлган ерни куздан буён югуриб-елиб ҳамки ҳайдатолмаётган эмиш. «Магнум» борганда, хўжаликнинг раиси изн бермабди. Энди «Магнум» бўшаган пайтда — ёнилғи йўқ. Икки гектарни ҳайдашга керак бўладиган 80 литр соляркани нефть таъминоти идорасидан даланинг бошига олиб боришга махсус идишу улов йўқ.

Мен жамоа хўжалигига ёрдам бера бошлаган фермер Шароповдан Шўрчи туман чорвадор мулкдорлар уюшмасидаги бу ҳолат ва ёш мулкдор Рашиднинг арзини шарҳлаб беришини сўрадим.

– Уюшмаю мулк эгаларининг ишини қисиб қўяётганларнинг ҳаракати маъқул эмас, – деди Шаропов кулиб. – Лекин мулкдорнинг ҳам энди суяги қотадиган пайт келди, деб ўйлайман. Андишагўй сафдошларимга мен озгина журъат, топқирлик, қилни қирқ ёриб бўлсада, имкон топа билиш фазилатини, белларини қаттиқроқ боғлаб ишлашларини тилайман. Қийинчилик ғайрату шижоатдан чекинади, ахир.

Шаропов хайрлашаётиб:

– Мен фермеру сен раис, деб ўтириш билан иш битмайди. Қўлни-қўлга бериб ишламоқ – юрт олдидаги энг улуғ бурчимиз-ку? – деди.

Ва, бизнингча, у жуда маъқул гапни айтди.

Олимжон УСАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ФАХРИЙЛАРНИНГ ШАРАФЛИ БУРЧИ

Ўзбекистон фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш "Нуроний" жамғармаси Марказий Кенгашида Президент Ислом Каримовнинг миллий мафкура масалаларига бағишланган йиғилишдаги нутқидан келиб чиқувчи вазифалар мавзуида учрашув бўлди. Марказий Кенгаш раиси Э.Боқибоев бошқарган бу тадбирда фахрийлар, фан ва маданият намояндалари иштирок этди.

Учрашувда таъкидланганидек, жамият ҳаётидаги энг долзарб масалалардан бири – миллий мафкура Ватанимиз истиқболи, унинг буюк келажагини белгилашда муҳим омил ҳисобланади. Бу борада мамлакатда таълим-тарбия жараёнини янада такомиллаштириш, маънавий-маърифий ишларни янги босқичга кўтариш, буюк аждодларимиз меросини чуқур ўрганиш ва кенг тарғиб қилиш мақсадга мувофиқдир.

Анжуман қатнашчилари ёш авлодни миллий ғоя ва миллий мафкура руҳида тарбиялаш ишига ўз ҳиссасини қўшиш республика фахрийларининг ҳам шарафли бурчи экани, ана шу йўналишдаги жамики ишлар, аввало, инсон манфаатларига, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга қаратилиши кераклигини қайд этди.

(ЎзА).

ЯХШИДАН БОҒ ҚОЛАДИ

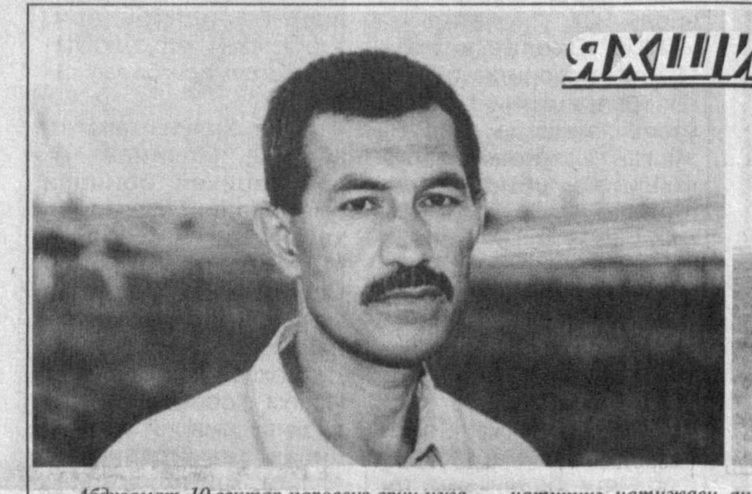

Абдусамат 10 гектар қаровсиз ерни ижарага олганда, кўпчилик ажабланди, ҳатто «эплай олмайди» дея очиқдан-очиқ айтишди. Лекин ота-бобоси ер билан тиллашиб келган Абдусамат бўш келмади. Ерни текислаб, боғ барпо қилишга оила аъзолари билан астойдил киришди. Мана, бугун меҳнатининг натижаси яққол кўзга ташланиб қолди. Янги ўтказилган турли мевали кўчатлар барг чиқарди. Кўчатлар оралиғида кўкка бўй чўзаётган буғдой майсалари кўзни қувонтиради.

Сирдарё туманидаги Ж. Мамажонов номли жамоа хўжалиги раҳбарлари ҳам ер ўз эгасини топганидан мамнун. Ҳа, янги боғ яқин йиллар ичида мўл ҳосил беришига ишонамиз.

СУРАТЛАРДА: фермер хўжалиги раҳбари Абдусамат Маликов; деҳқонлар ишга отланишмоқда.

М. АМИН (ЎзА) олган суратлар.

НЕГА? НЕГА?? НЕГА???
КУТУБХОНАЛАР ЎГАЙМИ?

Ғаллаорол тумани марказига йўлингиз тушса, кейинги йилларда бу ерда ўнлаб ҳашаматли савдо дўконлари, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари қурилганлиги, кенг ва обод кўчалар бўйидаги бинолар чирой очиб бораётганлигини кўриб, мамнун бўласиз. Айниқса, кўчаларда хушчақчақ ёшларнинг тўлиб-тошиб юрганини учратиб, Ғаллаорол — ёшлар шаҳрига айланганига ишончингиз ортади.

Дарҳақиқат, бу ердаги қишлоқ хўжалиги, тиббиёт билим юртлари, касб-ҳунар лицейи, бир қанча мактабларда таълим олаётган ёшлардан ҳам келажакда кўп нарсалар умид қилиш мумкин. Бироқ улар учун пардозхона-ю, суратхоналар, дискотека-ю, музқаймоқхоналар билан бирга, илм-маърифат маскани бўлган кутубхоналар ҳам жуда зарур. Қолаверса, Соғлом авлод йилида маънавий-маърифий ишлар йўналиши кутубхоналар фаолиятига ҳам боғлиқ.

Хўш, туманда шундай масканлар борми? Бор, албатта. Фақат номигагина. Чунки тумандаги марказий ва болалар кутубхоналарининг аҳволи жуда ночор аҳволда. Уларга иситиш тармоқлари умуман уланмаган. Оқибатда минглаб китоблар нам босиб, барвақт ишдан чиқмоқда. Ёшларнинг қироатхонлик қилишлари учун шарт-шароитлар йўқ. Дастлаб ҳунар билим юрти ётоқхонасида фаолият кўрсатган, сўнг туман машина-трактор паркининг эски клубига кўчирилган марказий кутубхона ҳали-ҳануз мослашган ёруғ ва қулай бинога муҳтож.

Бугунги кунда туман марказлашган кутубхоналар тармоғининг 31 та филиали мавжуд. Шундан тўрттаси болаларга мўлжалланган. Туман марказидаги кутубхоналар аҳволи ҳаминқадар бўлгач, қишлоқлардагиси ҳақида нима дейиш мумкин? Икки йилдирки, туман молия бўлими янги китоблар учун маблағ ажратишни тўхтатиб қўйган. Болалар учун лотин алифбосидаги китобларни асло топиб бўлмайди.

Ачинарлиси, туман кутубхоналарида янги газета-журналларнинг бирор сонини топиб бўлмайди. Шахсий обунага кўпчиликнинг чўнтаги кўтармаслиги ойдек равшан бўла туриб, молия бўлимининг маънавий-маърифий аҳамиятга молик масала учун ҳар йили уч-тўрт ойлаб маблағ ажратмасдан пайсалга солишини тушуниш қийин. Янги китоблар ва газета-журналлар обунаси учун жўнатилаётган хатларга эса вақтида жавоб бермасликни ҳам англаб етиш қийин.

Китоб ва газета-журналларнинг инсон шуурига ва қалбига берадиган маънавий кучни ҳеч нарса билан ўлчаб бўлмайди. Буни тушуниш учун кунига маълум вақт ажратиб, мутолаа билан шуғулланиш даркор. Ана шунда тўрачилик иллатларидан холи бўлиб, ташаббускорликка йўл очилган бўларди.

О. ҲАМЗАЕВ.

«НОДИРА»НИНГ КЎЗ ЁШЛАРИ

1992 йили шаҳримиздаги маданият ва истироҳат боғи вилоят маданият бошқармаси тасарруфидан чиқарилиб, маҳаллий саноат тизими ихтиёрига берилди. Ғоят хушманзара ҳудудга жойлашган мазкур боққа буюк шоирамиз Нодирабегим номи берилиши айни муддао бўлди. Боғни ободонлаштиришга жадал киришилди. Талайгина ишлар бажарилди ҳам. Бироқ, кўп ўтмай, ишлар чала-чулпа қолиб кетди. Ҳатто Нодирабегимга ўрнатилган ҳайкал ҳам ниҳоясига етмади.

Андижон вилоят «Маҳаллий саноат» концерни боғни ободонлаштиришга панжа орасидан қараётир. Боғ раҳбари Б. Абдуллаевнинг елиб-югуриши эса фойда бермаяпти.

Кунлар исиши билан одамлар боғ ҳудудидан шарқираб оқаётган катта ариқлар, ажойиб кўл бўйида, дарахтзорлар соясида хордиқ чиқариш, чўмилиш учун бу ерга кела бошлайди. Чиндан ҳам Нодира номли боғ шаҳримизнинг маза қилиб дам оладиган ғоят сўлим ва файзли манзилгоҳи. Аммо умумий майдони 8 гектардан иборат сунъий кўл кўп йиллардан бери тозаланмайди. Натижада кўл остида қалин лойқа ҳосил бўлган. Бу чўмилувчилар ҳаёти учун ғоят хавфлидир.

Кўл қирғоғидаги 400 квадрат метр майдонни бетонлаштириш зарур. Бошқа муаммолар эса аста-секин, йил давомида амалга оширилиши керак бўлади. Айтайлик, Нодирабегимнинг бўлажак ҳайкалига қўйилган дурустгина пойдевор эгасиз қўққайиб турибди. Дам олувчилар учун зарур шароитлар яратиш ҳам энг муҳим ишлардан саналади.

Хуллас, боғни ободонлаштиришга жиддий киришиш зарур. Бу билан фуқароларнинг маданий дам олиши, «Соғлом авлод йили» дастурини ҳаётга татбиқ этишга ҳисса қўшибгина қолмай, Нодирабегимдек улуғ шоирамизнинг руҳини шод этган бўламиз.

Тўлқин СИДДИҚ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

ПИЛЛАКОРЛАР ИШ БОШЛАДИ

Фарғона вилояти пиллакорлари ипак қурти парваришини бошлади. Айни кунда Олтиариқ, Тошлоқ ва Ўзбекистон туманлари хўжаликларида минг қутидан ортиқ ипак қурти уруғи парваришланмоқда. Жорий йилда вилоят пиллакорлари 55 минг қути ипак қурти боқиб, 3 минг тоннадан ортиқ қимматбаҳо саноат хомашёсини етказиб бериш ниятида.

– Янги мавсумда Жанубий Корея ва Вьетнамдан 42 минг қути зотли ипак қурти уруғини олиб келиб парваришлаяпмиз,– дейди вилоят "Пилла" ҳиссадорлик бирлашмаси раисининг биринчи ўринбосари Ғанижон Абдумаликов.– Янги уруғлар ривожланиши, серҳосиллиги, саноатда ишлатишга қулайлиги билан алоҳида ажралиб туради. Умуман, жорий йилда бу соҳадан бир миллиард сўм даромад олиш режалаштирилган.

Айни пайтда республика Вазирлар Маҳкамасининг пиллачиликни ривожлантириш борасидаги қарорига мувофиқ, вилоятда бир миллион 415 минг туп тут кўчати ўтқазилди. Бу эса пиллачилик озуқа базасини мустаҳкамлаш йўлида ташланган амалий қадамдир.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

Мулоҳаза

БОЗОРГА ҲАМ МАДАНИЯТ КЕРАК

Масалани шу тахлитда қўйиш баъзиларни ўйлантириши мумкин. Ахир, инсон иштироки билан боғлиқ жойда маданият бўлиши муқаррар. Айни пайтда бозорнинг ўз қонунлари борки, улар ҳақида гапирганда гўё маънавият ортга тисарилгандай бўлади.

Биз шу мавзуда Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармаси Бош директори, Олий Мажлис депутати Аббос АЛИМБОЕВ билан суҳбатлашдик.

Дабдурустдан, бу кишининг бозорга нима дахли бор, деб сўрашингиз табиий. Гап шундаки, суҳбатдошимиз бозор тушунчасининг маънавий қирралари ҳақида сўз юритади. Қолаверса, бозорга муносабат билдириш учун, албатта, шу соҳага тааллуқли киши бўлиш шарт эмас. Чунки бозор ҳамма учун эҳтиёж.

– Аббос Аҳмедович, сизнингча, бозор нима?

– Бозор – одамларнинг кундалик эҳтиёжлари қондириладиган, талаб ва таклиф тўқнашадиган жой. Шунингдек, бугунги бозор савдо дўконлари учун андоза ва товар манбаи ҳамдир.

– Кейинги пайтда юртимизда кўплаб чиройли ва муҳташам бозорлар қурилди, эскилари тубдан таъмирланди. Бу яхши, албатта. Лекин кўпчиликни ўйлантираётган муаммолар ҳам йўқ эмас.

– Бор. Бўлгандаям, бозор тилида айтганда, қоп-қоп. Эрталаб азонда деҳқондан арзон баҳога маҳсулотни олиб, унинг устига «отасининг нархи»ни қўшиб сотадиган олибсотарлар борми? Бор. Очиғини айтиш керак, ҳатто бозорнинг ўз «эгалари» ҳам бор. Уларнинг қўлидан, кўригидан кўп нарса ўтади. Мен буларни шу сабабдан алоҳида таъкидлаб ўтаяпманки, айнан уларнинг хатти-ҳаракати билан бозорда нарх белгиланади.

– Демак, нархни тушириш мумкин, шундайми?

– Албатта-да. Нархни пасайтиришнинг йўллари кўп... Булардан бири, аввало, деҳқонларга савдо-сотиқ учун шарт-шароит, қулайлик яратиб бериш лозим. Тўғри, ҳамма деҳқон ҳам кун бўйи бозорда ўтириб, савдо қилишга вақти, имкони бўлмаслиги мумкин. Бундай ҳолларда бозор маъмурияти деҳқоннинг маҳсулотини сотиб олсин. Бунинг учун бозорларда махсус қабул пунктларини ташкил этиб, маҳсулотнинг устига маълум фоизни қўйиб, уни белгиланган нархда сотиш учун ишсиз одамларни танлов асосида сотувчиликка, ишга жалб этиш керак. Шундай қилинса, маҳсулот арзонлашади, кўпчилик иш билан таъминланади.

– Бозордаги тартиб ва тозалик ҳақида нималар дея оласиз?

– Бозордан ҳеч ким хуноб бўлиб, кайфияти тушиб қайтмаслиги керак. Бозорда шундай тартиб, қулайлик ўрнатилиши керакки, токи харидор ўзига керакли нарсани қидириб овора бўлмасин, тор жойларда урилиб-сурилиб юрмасин.

Энди тозалик масаласига келсак, илгари бозорлар кечаси тозаланар эди. Ҳозирда эса фаррошлар куппа-кундузи чангитиб юришади. Кўпгина бозорларнинг санитария аҳволи талабга жавоб бермайди. Ифлос расталар, олинмаган чиқиндилар... Буларнинг барчаси соғлиққа зарар. Айниқса, ёзда. Бозордаги нотозаликлардан СЭС ходимларининг хабари йўқми? Бор, албатта. Лекин улар кўриб-кўрмасликка олишади...

– Бозор болаларига муносабатингиз?

– Болаларнинг бозорда олди-сотди билан эмас, уйда, мактабда ўқиш, илму фан билан машғул булишгани маъқул. Агарки, оилавий шароит бозорга чиқишни тақозо этса, буни ҳам қоралаб бўлмайди. Юртимизда мактабдаги таълим бепул. Шундай экан, бу имкониятдан тўлиқ фойдаланиш даркор. Зеро, илмли инсон ҳеч қачон хор бўлмайди.

Нима бўлганда ҳам болаларни тадбиркорликка деб, кўзбўямачиликка ўргатиб қўймайлик.

– Хабарингиз бўлса, бозорнинг қизиғи тонгда бўлади, дейишади.

– Бор гап. Қизиқчи Ҳожибой Тожибоевнинг бозорда инсоф нима қилсин, у эрта тонгда деҳқон билан келиб, яна унинг ўзи билан қайтиб кетади, деган гапида жон бор.

– Бозордаги паттачиларнинг қўпол муомаласи, кирчир кийимда юриши ачинарли ҳол. Нима, уларнинг хушмуомала бўлиши, озода кийиниб юриши шунчалар қийинми?

– Ўзини ҳурмат қилган одам тилига ҳам, эгнига ҳам қараб юради. Менимча, паттачиларга алоҳида кийим-бош ажратиб, кўкракларида рақамли жетон тақиб юришини жорий этиш керак. Шундагина тозалик ва тартиб ўрнатилади, деҳқонларга, сотувчиларга ҳам қулайлик туғилади.

Бозорларда ҳисобга олинмайдиган (тоғорачилардан, растадан жой етмаганлардан олинадиган) пулни бюджетга ўтказишни ҳам назорат қилиш лозим.

– Савдо маданиятини ривожлантириш учун нималар қилиш зарур?

– Илгарилари бозорлардаги шарқона лутф, шарқона маданият, шарқона савдолашишга ҳамманинг ҳаваси келган. Бугун эса, афсуски...

Бу муаммони ҳал этиш, аввалambор, бозор маъмурлари зиммасидадир. Улар маънавий-маърифий масалаларга жиддий эътибор бериб, ишни турли услуб ва йўналишларда шундай ташкил этишсинки, токи бундан бозор хизматчилари ва харидорлар маънавий озиқа олишсин.

Биз ўтган йили «МДФ-Барака» шўъба корхонаси билан ҳамкорликда Чирчиқ шаҳридаги деҳқон бозори ҳудудидаги «Оталар чойхонаси»да маънавият хонаси ташкил этдик. У ерга (Чирчиқ шаҳри, Ш. Рашидов кўчаси,16) ташриф буюрганлар кундалик нашрларни ўқишлари, шунингдек, мумтоз куй-қўшиқларни тинглаб, дам олишлари мумкин. Билишимча, «Эски жўва» бозорида ҳам «Маърифат ва тарғибот» бўлими очилибди. Бу яхши.

Бозорни ободонлаштириш, савдо маданиятини ривожлантириш мақсадида социологик тадқиқот ўтказиб, одамларнинг таклиф-мулоҳазаларини ўрганиш керак ва бу фикрлар, албатта, инобатга олиниши лозим.

Алижон АБДУРАҲМОНОВ суҳбатлашди.

ИССИҚЛИК ТАЪМИНОТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ

Республикада иссиқлик таъминоти тизимини ислоҳ қилишнинг устувор йўналишлари нималардан иборат бўлиши лозим? Бунда хорижий давлатлар тажрибасидан қандай фойдаланиш зарур? Коммунал хизмат кўрсатиш вазирлиги томонидан ТАСИС дастури иштирокида уюштирилган "Ўзбекистон Республикасида иссиқлик таъминоти тизимини ривожлантириш истиқболлари" мавзусидаги республика семинарида шу ҳақда сўз юритилди.

Семинарда ҳудудий коммунал-фойдаланиш бирлашмалари, фойдаланиш ва таъмирлаш, лойиҳалаш ташкилотлари раҳбарлари ва мутахассислари, ТАСИС лойиҳасининг иссиқлик ишлаб чиқариш ва узатиш объектларида иссиқлик ўлчаш тизимларини жорий этиш бўйича вакиллари, иссиқлик таъминоти соҳаси учун ускуна ишлаб чиқарувчи етакчи хорижий фирмалар мутахассислари иштирок этди.

Семинарда мамлакат иссиқлик таъминоти тизимини тубдан янгилаш зарурлиги қайд этилди. Бугунги кунда республикада иссиқлик истеъмолчиларининг 80 фоизини қамраб олган марказлаштирилган иссиқлик таъминоти тизими техник ва иқтисодий жиҳатдан самарасиз бўлиб қолди. Буғ қозонхоналарининг фойдали иш коэффициенти кичиклиги, эскирган ускуналар, катта миқдорда иссиқлик-энергия ресурслари ишлатилиши ва уни ишлаб чиқариш, ташиш ва фойдаланиш жараёнидаги иссиқлик сарфи — бугунги кунда иссиқлик таъминоти ходимлари тўқнаш келаётган муаммолардир. Бошқа давлатлар тажрибаси шуни кўрсатадики, янгилаш нафақат тармоқ корхоналарини техник қайта қуроллантиришни, балки бошқарувнинг бозор тамойилларини кенг қўллашни ўз ичига олиши лозим.

Тармоқ ходимлари иссиқлик таъминоти соҳасидаги янгиликлар ва ютуқлар билан танишдилар, республикадаги мавжуд ва янги қурилаётган объектларда самарали қўлланиши мумкин бўлган ускуна ҳамда технологиялар тўғрисидаги фикрлар билан ўртоқлашишди.

О. ЗАДУНАЙСКАЯ,
ЎзА мухбири.

ШУ СОНГА ХАБАР

ЯНА БИР ҚЎШМА КОРХОНА

"Тўрткўл" ҳиссадорлик жамияти Россиянинг Саввинск шаҳридаги ип-йигирув фабрикаси билан қўшма корхона тузиш тўғрисидаги ҳужжатни имзолади. Ҳужжатга биноан, россиялик ишбилармонлар "Тўрткўл" ҳиссадорлик жамиятининг 4 миллион 664 минг сўмлик акциясини сотиб олди. Режага кўра, қўшма корхонада ҳар йили 1,5 минг тонна калава ип тайёрланиб, унинг барчаси хорижга экспорт қилинади.

А. ИСКАНДАРОВ,
ЎзА мухбири.

«АВИАЦИЯДА ЮК ТАШИШ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ»

Тошкентда 20 апрелдан 23 апрелгача шу мавзуда халқаро конференция бўлиб ўтади. Конференцияда МДҲ давлатлари ҳукуматлари, фуқаро авиацияси соҳаси вазирликлари ва идоралари, божхона ташкилотлари вакиллари, авиация саноатининг йирик корхоналари ва дунёнинг етакчи авиакомпаниялари раҳбарлари, шунингдек, Халқаро авиацияда юк ташиш уюшмасига аъзо (ТИАКА) хорижий компаниялар вакиллари иштирок этади.

Анжуман Халқаро авиацияда юк ташиш уюшмаси (АҚШ), ТИАКАнинг МДҲ давлатлари бўйича бўлими (Россия), Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси давлат акциядорлик жамияти ва "Авиализинг" авиакомпанияси (Ўзбекистон) томонидан ташкил этилган.

Конференция давомида кенг кўламдаги масалалар, жумладан, МДҲ ҳудудида ишлаб чиқарилаётган авиация техникаси жаҳон савдосини ривожлантириш истиқболлари, учиш хавфсизлигини таъминлаш, божхона тартибини замонавийлаштириш муаммолари каби масалалар кўриб чиқилади. Конференцияда асосий эътибор авиация орқали юкларни етказиб бериш имтиёзларидан кенг фойдаланиш имконини берадиган ҳамкорлик истиқболларига қаратилади.

Д. САИТОВА,
ЎзА мухбири.

Хисао Комацу:

«АДОЛАТ ТАНТАНА ҚИЛГАНИДАН МАМНУНМАН»

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонига мувофиқ, Тошкент давлат университетига «Ўзбекистон Миллий университети» мақоми берилган эди. «Жаҳон» ахборот агентлигининг Токиодаги мухбири таниқли япон олими, Токио университети профессори Хисао Комацу билан шу мавзуда суҳбатлашди.

— Жаноб Комацу, Сизни мамлакатимизда жадид маърифатпарварлари ҳаракатини тадқиқ этувчи олим сифатида яхши билишади. Мазкур ҳаракатга қизиқишингизга нима сабаб бўлган?

— Авваламбор, бир муҳим жиҳатни қайд этишни истардим. Жадидлар ва уларнинг Марказий Осиёдаги, шу жумладан, Ўзбекистондаги ҳаракатига қизиқиш кўпгина мамлакатларда азалдан бери мавжуд. Бироқ 1991 йили Ўзбекистон мустақилликка эришганидан сўнггина мамлакатингизда жадид зиёлилари ҳақида очиқ-эркин гапириш имкони яралди. Менинг бу ҳаракатга қизиқишим, авваламбор, ўз замонасининг маърифатпарвар зиёлилари жаҳон тарихида муносиб ўринни эгаллашлари лозим, деган истак ва интилишга асосланган.

Маҳмудхўжа Беҳбудий, Абдурауф Фитрат, Мунаввар қори Абдурашидхон, Абдулла Авлоний, Саидаҳмад Сиддиқий ва бошқа қатор маърифатпарварлар, шубҳасиз, ўз халқининг фахри бўлишган. Улар жамият тараққиётининг янги йўлларини доимо излашга, замонавий илм-фанларни ўрганиш учун мустаҳкам замин яратишга интилганлар. Жадидлар ҳаракати миллий ўзликнинг шаклланишига, халқнинг чуқурроқ билим олиш истагига туртки берди.

— Сизнинг фикрингизча, нима учун жадидлар ҳаракати Совет тузуми даврида қораланган?

— Фикримча, диктатура ҳокимияти жадидлар тимсолида ўзи учун жиддий рақибни кўрди. Зотан, жадид маърифатпарварлари замонавий илм-фанлар ва жамиятни ўрганишга асосланган тараққиётнинг муқобил, илғор йўналишини қарама-қарши қўйишган ва унда маорифга, миллий кадрларни тайёрлашга кўпроқ урғу берилган эди. Жадидларнинг жамият тараққиёти тўғрисидаги қарашлари ҳақиқий миллий, маданий ва тарихий қадриятларга асосланган. Большевиклар эса ўзлари ўйлаб топган маориф услуби ва жамият тараққиёти назариясидан ўзгача услуб ё назария мавжуд бўлишига йўл қўйишни асло истамас эдилар. Ўйлашимча, аввало, шу боис жадидлар ва уларнинг барча ғоялари ноқонуний деб эълон қилинган. Бугунги кунда бу таълимот ҳамон долзарб аҳамиятга эга.

Зеро, Ўзбекистон мустақилликка эришгач, миллий кадрлар тайёрлаш масаласи кўндаланг бўлди ва мамлакатингиз раҳбарияти ўз саъй-ҳаракатларини маориф тизимини ислоҳ қилишга, ўқув жараёнини энг замонавий даражага олиб чиқишга интилаётганлиги жуда муҳим ҳолдир.

— Жаноб Комацу, ўзингиз ҳақингизда ҳам сўзлаб берсангиз...

— Мен 70-йилларда Токио университетининг Шарқ тарихи бўлимини тамомлаганман. Айнан ўша даврда «жадидизм» ҳаракатини ўзим учун кашф этдим. У пайтлар жадидлар ҳақида тўлиқ маълумот олиш амалда мушкул эди. Анқара университетида кўпгина манбаларни топишга муваффақ бўлдим. Ушбу манбаларни ўрганар эканман, мен XIX аср охири XX аср бошларида Туркистон зиёлилари томонидан яратилган улкан бебаҳо дунёни кашф этиб, қалбан ларзага келдим. Ўз халқининг замонавий ва маърифатли жамиятда яшаши учун ёрдам бериш истаги жадид зиёлилари ҳаётининг бош мазмуни бўлган.

Тўпланган маълумотлар менга «Фитрат. Унинг ҳаёти ва даври» китобини ёзиш ва чоп этишга имкон берди. Унда мен «халқ душмани» деб ноҳақ айбланган буюк маърифатпарвар тўғрисидаги бор ҳақиқатни ёритишга ҳаракат қилганман.

— Тошкент давлат университетига «Ўзбекистон Миллий университети» мақоми берилганлиги ҳақидаги хабарни қандай кутиб олдингиз?

— Мен бу янгиликни катта мамнуният билан қабул қилдим. Адолат тантана қилгани ва жадид маърифатпарварлари тарихда муносиб ўринни эгаллаганларидан беҳад хурсандман. Бугун Ўзбекистон халқи ўз келажагини ўз қўли билан бунёд этмоқда. Демак, жадид маърифатпарварларининг анъаналари ҳам давом этажак.

Музаффар ЗОҲИДОВ,
«Жаҳон» АА мухбири.
Токио.

МЕРИДИАН

ЎЗБЕКИСТОН БИРИНЧИЛАР ҚАТОРИДА

Яқинда Халқаро валюта жамғармаси (ХВЖ) МДҲ давлатларида юзага келган иқтисодий аҳвол ҳақида маъруза эълон қилди. Маърузада мазкур давлатларда иқтисодий юксалишнинг истиқболи ҳақида ҳам фикрлар айтилган. Шуни ҳам таъкидлаш жоизки, ушбу маъруза ХВЖ ва Жаҳон банкининг баҳорги сессияси арафасида эълон қилинди. Айни кунларда эса ушбу анжуман ўз ишини бошлади.

Мазкур молиявий ташкилот экспертларининг таъкидлашича, МДҲ давлатларида иқтисодий манзара турли кўринишда. Масалан, Кавказорти ва Марказий Осиё мамлакатларида, хусусан, Ўзбекистонда иқтисодий аҳвол бошқа давлатларга қараганда анча яхши. Маърузада айтилишича, 1999 йилда собиқ Иттифоқ ҳудудига кирувчи Молдовада иқтисодий кўрсаткич 5 фоизга тушиб кетган бўлса, Ўзбекистонда бу кўрсаткич 4,1 фоизга ўсган. Қолган мамлакатларда, жумладан, Россияда бу кўрсаткич 2 фоиздан 4 фоизгача, Қозоғистонда 1,7 фоиз ўсишни ташкил этган. Иқтисодий ўсиш йўқлиги Молдовадан ташқари, Украинада ҳам кузатилди. Гарчи МДҲга аъзо бўлмаса-да, Болтиқбўйи мамлакатларида ҳам аҳвол ёмонлашган. Масалан, ўтган йили Латвияда иқтисодий ўсиш нўлга тенг бўлди.

Миллий валютанинг қадрсизланиши борасида Беларусда аҳвол ночор бўлиши кутилмоқда. Бу мамлакатда ўтган йили нарх-наво 294 фоизга ошган. Бу кўрсаткич жорий йилда ҳам сақланиб қолади. Нарх-навонинг ошиши Туркманистонда ҳам юқори бўлади.

Умуман, бу йил Ҳамдўстлик давлатлари ичида Украина ва Беларусда иқтисодий аҳвол анча ачинарли ҳолатда сақланиб қолади, дейди ХВЖ экспертлари. Шу боис мазкур мамлакатларда қаттиқ макроиқтисодиёт интизомига амал қилиш ва тузилмавий ислоҳотларни давом эттириш лозимлиги таъкидланади. Экспертларларнинг таъкидлашича, жорий йилда Ҳамдўстлик давлатлари орасида энг кўп даражадаги иқтисодий ўсиш Ўзбекистон, Озарбойжон ва Арманистонда кузатилади.

ПХЕНЬЯН УЧРАШУВИ ОЛДИДАН

«Интернет» хабарларига қараганда, шу йилнинг 12-14 июн кунлари Пхеньянда Жанубий Корея ва Шимолий Корея Президентлари ўртасида учрашув бўлиб ўтади. Ушбу хабарда айтилишича, унда икки давлат ҳамкорлигига боғлиқ бир қатор масалалар кўриб чиқилиши мўлжалланган. Яқинда БМТ Бош котиби Кофе Аннан икки Президент ўртасида бўлажак учрашув ижобий натижалар беришига умид билдирди. Шу билан бирга, Бош котиб икки давлат ўртасида алоқаларни мустаҳкамлаш, минтақада тинчлик ва осойишталикни сақлаш учун қўлдан келганча кўмак беришга тайёр эканини айтди. Шу кунларда мамлакатимизда расмий ташриф билан меҳмон бўлиб турган АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт бу ҳақда ўз муносабатини билдирар экан, биз ушбу учрашувни сабрсизлик билан кутяпмиз. Бу икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари йўлидаги биринчи, энг муҳим ва тарихий қадамдир, дея таъкидлади.

БИР ЧИМДИМДАН...

Истанбул

Индонезиянинг собиқ Президенти Сухартога пойтахт ҳудудидан ташқарига чиқиш ман қилинди. Бундан бор-йўғи уч кун аввал унинг чет элга чиқиши ҳам тақиқланган эди.

* * *

Афғонистоннинг "Толибон" назоратида бўлган ҳудудларида БМТ ходимлари яна ўз фаолиятини давом эттира бошлади. Бу ҳақда БМТ Бош котиби вакили Мария Окабе маълум қилди. Унинг сўзларига қараганда, толиблар БМТ ходимларининг хавфсизлигини таъминлашни ваъда қилгач, халқаро ташкилот раҳбарияти уларнинг Афғонистондаги фаолиятини тиклашга розилик берган.

* * *

Таиланд миллий сайлов комиссияси мамлакатнинг 35 вилоятида парламентнинг юқори палатасига қайта сайлов ўтказишга тайёргарлик кўряпти. Бу вилоятларда март ойи бошида бўлиб ўтган овоз бериш натижалари бекор қилинган эди.

* * *

Шу кунларда кўпчиликни кубалик Элиаҥ Гонсалеснинг тақдири қизиқтираётган бўлиши табиий. Гап шундаки, айни пайтда АҚШда ушлаб турилган Элианнинг қариндошлари болани мамлакат федерал ҳукумати ихтиёрига беришдан бош тортди. Гарчи адлия вазирлиги томонидан белгиланган муддат ниҳоясига етган бўлса-да, Элианнинг бобоси ҳукумат болани ундан фақат куч билан тортиб олиши мумкинлигини маълум қилди.

* * *

Бугун Москвада Осиё ва Тинч океани минтақаси мамлакатлари ахборот агентликлари ташкилоти Бош ассамблеясининг ўн биринчи мажлиси бўлиб ўтади. Унда эллик мамлакат ахборот агентликлари раҳбарлари ҳамда халқаро ташкилотлардан вакиллар иштирок этиши кутилмоқда. Мажлисда XXI асрда дунё ахборот оламида юзага келиши мумкин бўлган муаммолар муҳокама қилинади.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди.

БАРКАМОЛ ЁШЛАР ТАРБИЯЛАНМОҚДА

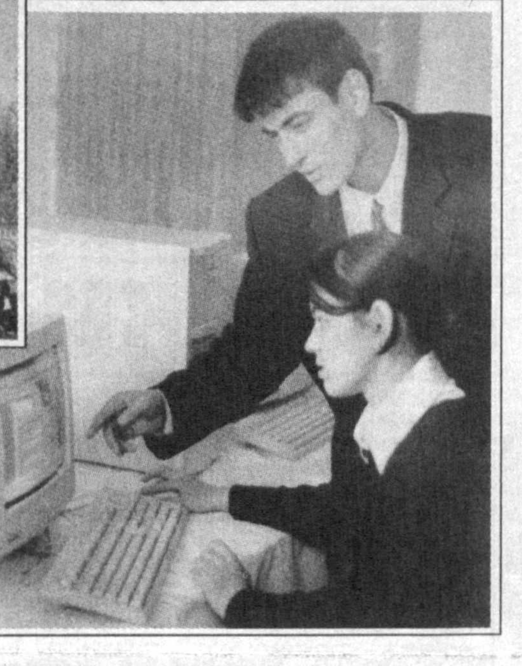

Марғилон шаҳридаги «Линекс» ўқув-компьютер маркази ёшларни замонавий компьютер техникаси билан ишлаш ҳамда чет тилларни ўргатишга ихтисослашган. Бу ерда Фарғона водийсининг турли туманларидан келган 125 нафар йигит-қиз таълим олмоқда. Мазкур марказда ўқув-тажриба хоналари кўргазмали қуроллар, энг замонавий компьютер техникалари билан тўла жиҳозланган. Буларнинг барчаси ёшларни ҳар томонлама билимли, баркамол қилиб тарбиялашда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

СУРАТЛАРДА: ўқув маркази биносининг умумий кўриниши; марказ ўқитувчиси Баҳромжон Муллажонов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

КОЛЛЕЖДА СПАРТАКИАДА

Кеча Тошкент шаҳар қурилиш-коммунал касб-ҳунар коллежида стол тенниси бўйича ўрта махсус касб-ҳунар таълими ўқув юртлари ўқувчи ёшларининг I республика оммавий спорт мусобақалари бошланди. Унда Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва барча вилоятлардан 120 дан ортиқ вакил қатнашмоқда.

Спартакиада очилишида барча иштирокчилар ва меҳмонларнинг диққат-эътибори давлатимиз мадҳияси садоси остида секин-аста юқорилаган байроғимизга қаратилди.

Дарҳақиқат, республика касб-ҳунар коллежлари ўртасида стол тенниси бўйича илк маротаба спартакиада ўтказилаётгани диққатга сазовор. Мусобақани олий ва ўрта махсус таълим вазири Саидаҳрор Ғуломов очди.

— Спортимизнинг ривожи, энг аввало, соғлом авлодни тарбиялашга боғлиқ, — деди республика Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси раиси Баҳодир Маҳситов. — Зеро, Ўзбекистон келажагининг буюклиги маънавий ва жисмоний соғлом ўғил-қизларнинг бугунги хатти-ҳаракатига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Сўзга чиққан нотиқлар спартакиада қатнашчиларига зафар тиладилар. Сўнгра мазкур коллеж қошида ташкил этилган «Эркин» каратэ жамоаси вакиллари ва «Санам» рақс дастаси раққосаларининг чиқишлари байрамга ўзгача шукуҳ бахш этди.

— Биз халқаро миқёсда нафақат педагогик алоқаларни йўлга қўйиш, балки спортнинг оммавий турини ривожлантиришни мақсад қилиб қўйганмиз, — дейди биз билан суҳбатда қурилиш-коммунал касб-ҳунар коллежи директори Аббос Хўжаев. — Мазкур спартакиада шу йилнинг июн ойида коллеж талабаларининг халқаро стол тенниси ҳамда футбол бўйича ўртоқлик учрашуви олдидан ўзига хос кўрик бўлади.

Ҳозирда Соғлом авлод давлат дастурига мувофиқ, спортнинг барча турига эътибор кучайтирилмоқда. Стол тенниси бўйича I республика спартакидасининг очилиши эса фикримиз далилидир. Спартакиада мусобақалари 23 апрелгача давом этади.

Оқил АБДУАЗИМОВ.

"Соғлом авлод йили - 2000"

ВРАЧЛИК ПУНКТЛАРИГА УСКУНАЛАР

ёки тадбиркорлар билан банк ҳамкорлигининг ижобий натижалари хусусида

Пойтахтимиздаги "Супромед" илмий-ишлаб чиқариш корхонасининг ташкил этилганига унчалик кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин шунга қарамасдан, у қисқа вақт ичида республикамиз тиббиёт соҳасида ўз ўрнини топди. Чунки яқин вақтларга қадар оддий врачлик пунктлари учун ишлатиладиган ускуналар хориждан валюта ҳисобига келтирилар эди. Энди бунга ҳечам ҳожат йўқ, дейиш мумкин. Сабаби — 15 нафар илмий-техник ходимни ўзига бирлаштирган "Супромед" хусусий фирмаси тайёрлаётган тиббиёт ускуналари хорижникидан асло қолишмайди. Айниқса, у янги ташкил этилган врачлик пунктларига, хусусий тиббиёт поликлиникаларига жуда қўл келади. Бунинг устига, мазкур ускуналар ўта оддий, ихчам ва бежирим бўлганлиги боис уларни енгил автомашиналарда бемалол олиб юриш ёки мўъжазгина хоналарга ўрнатиш мумкин. Хусусан, қизил нур ва инфра қизил нур ва лазер билан даволовчи аппаратлар, ультра-товушли сканер, рентген ўрнини босадиган компьютерлашган электрокардиографлар ана шулар жумласига киради. Бундан ташқари, корхонада шунга ўхшаш ўнга яқин турдаги тиббиёт ускуналари ҳам тайёрланиб, мижозларга етказиб берилмоқда. Жумладан, биргина ўтган йилнинг ўзида республикамиз вилоят, шаҳар ва туманларидан келган мижозларга 50 млн. сўмликдан зиёдроқ ускуналар сотилди. Ва яна улардан ўнга яқин буюртмалар қабул қилинди.

— Муҳими эса, шу пайтга қадар ускуналаримизни харид қилган мижозларимизнинг биронтаси ҳам шикоят қилгани йўқ, — дейди "Супромед" илмий-ишлаб чиқариш фирмаси директори Собир Убайдуллаев. — Қолаверса, биз уларга узлуксиз бир йиллик кафолати билан сотамиз. Мабодо ана шу муддат ичида мижоз фойдаланаётган ускуна панд бериб қўйгудек бўлса, ходимларимиздан биронтасини юбориб, қисқа муддат ичида таъмирлаб берамиз. Ана шундай ускуналаримиздан бир нечтасини Ҳиндистондаги йирик поликлиникалардан бири ҳам харид қилганди. Улар билан ҳам мунтазам қўнғироқлашиб турибмиз. Аммо шу пайтга қадар бирон марта эътироз билдирилмади.

Демакки, фирма ўзи тайёрлаётган маҳсулотларни хорижга экспорт қилиши учун вазият етилди. Бироқ бунинг учун ускуналарни хорижники сингари целлофонларга ўралган ҳолда картон ёки ёғоч қутиларга қадоқлаш, дизайн бериш лозим. Аммо бунга етарли маблағ зарур. Фирма маъмуриятини бир неча ойдирки, ана шу муаммо қийнаб келарди. Банкдан кредит олай деса, уни олишдан азоби кўпроқ. Нима қилиш керак? Шундай оддий иш кунларининг бирида фирмага қўнғироқ бўлиб қолди.

— Кечирасиз, бу "Супромед" кичик корхонасими? Менга Собир Убайдуллаев керак эди. Биз республика Миллий банкининг академик бўлимидан безовта қилаётган эдик.

— Эшитаман.

— Сизнинг фирмангиз фаолияти бизни қизиқтириб қолди. Агар иложи бўлса, банкимизга бир келиб кетолмайсизми?

Айтилган жойга боргач, уни мазкур банк бўлим бошлиғи Жаҳонгир Имомназаров қарши олди. У бир папка ичидаги газета мақолалари орасидан фирма тўғрисидаги мақолани олиб: "Шу ерда ёзилганларнинг барчаси тўғрими?" — деб сўради.

— Албатта.

— Унда биз сизнинг ташаббусингизни қўллаб-қувватлаймиз.

Шундай қилиб, банк ходимлари қисқа вақт ичида корхона иши билан танишиб чиқишгач, фирма ускуналарининг асосий харидори бўлган "Тибэлектроник" илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига буюртмачи сифатида етарли миқдорда кредит ажратилди. "Супромед" билан "Тибэлектроник" орасидаги ўзаро келишувга кўра, буюртма ҳисобига тайёрланган тиббиёт ускуналари бу йил Ганноверда ўтказиладиган «ЭКСПО-2000» халқаро кўргазмасига ва Европада бўлиб ўтадиган бир қанча ярмаркаларга олиб бориладиган бўлди. Шунингдек, корхоналар ускуналари билан қизиққан (аммо дизайн даражаси пастлиги боис уларни харид қилмаган) хорижлик фирмалар билан ҳамкорлик ишлари яна йўлга қўйила бошланди.

Хуллас калом, 2-3 ой ичида барча ўйланган режалар амалга ошади. Бунга ишончимиз комил. Энг муҳими, чет эл талабларини қондирадиган ускуна тайёрлаш учун етарли миқдордаги кредит олинди.

Республика Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкининг академик бўлимида ҳам бўлдик.

— Бўлимимиз асосан янги ихтироларни, яъни инновацион лойиҳаларни қўллаб-қувватлаш мақсадида ташкил этилган, — дейди унинг бошлиғи Ж.Имомназаров. — Очиғини айтсам, ҳозиргача ихтирочиларга амалий ёрдам беролмадик. Сабаби — амалда қўлланилаётган кредитга оид ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар асосида инновацион лойиҳаларни молиялаш жуда ноқулай эди. Мамлакатимиз Президентининг шу йил 21 мартдаги "Банк тизимини янада эркинлаштириш ва ислоҳ қилиш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида"-ги Фармони бу масалани ечиш имконини берди. Натижада шу йилнинг ўзида учта ихтирога молия ажратишга қарор қилдик. Чунки биз танлаган мижозларнинг лойиҳалари озгина молиявий ёрдам туфайли республикада импорт ўрнини босадиган ва экспортбоп ускуналар ишлаб чиқариш имконини беради. Хусусан, қишлоқ врачлик пунктлари учун бугунги кунда импорт ўрнини босадиган бирйўла 14 хилдаги ихчам тиббиёт ускуналари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган "Тибэлектроник" илмий-ишлаб чиқариш фирмасига кредит ажратдик. Бундан ташқари, сувни турли хил хавфли моддалардан тозалаб берадиган ускуналар ишлаб чиқараётган "Гринтек" экологик корхонасига, рентген-диагностика комплексини яратганлиги учун "Оптик" илмий-ишлаб чиқариш фирмасига, қовундан бирйўла беш-олти хил турдаги экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқаришга ҳозирлик кўраётган олим Бахтиёр Шоймардоновнинг лойиҳасига кредит ажратишни лозим топдик. Шунингдек, олим-ихтирочиларимиз ва тадбиркорларимиз томонидан яратилган 10 га яқин янги технология (ноу-хоу)ларни атрофлича ўрганиб чиқаяпмиз. Келгусида уларнинг ҳам самара берадиганларига кредит ажратиш кўзда тутилмоқда.

Дарҳақиқат, интилганга толе ёр, дейдилар. "Тибэлектроник" ва "Супромед" сингари юқорида номлари қайд этилган корхоналар яқин ойлар ичида мамлакатимиз иқтисодиётини кўтариш, валюта заҳирасини тежаш ва оширишга муносиб ҳисса қўшсалар, ажабмас.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2000 йил 11 апрелдаги VII-2572-сонли Фармони билан Тошкент молия-қурилиш корпорацияси — «Тошкентуйжойинвестқурилиш» тугатилади.

Барча даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой муддат ичида қуйидаги манзилда қабул қилинади:

Тошкент ш., «Ўзбекистон» кўчаси, 16-уй.
Телефонлар: 1391275, 1394120, 1394600.

Тугатиш комиссияси.

"ТЕЗИНТОМ" ЎЗБЕК-ГЕРМАН ҚЎШМА КОРХОНАСИ МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ЯГОНА ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИДИР.

Том ёпиш материали

Металлчерепица

ва аксессуарлар

Янгилик

Энди бу КАМЁБ МАТЕРИАЛ Ўзбекистонда тайёрланмоқда.

МЕТАЛЛЧЕРЕПИЦАЛАР афзаллиги:

Турли кўринишдаги томлар учун тез фурсатда етказиб берилади.

Ҳар қандай об-ҳаво шароитига чидамли.

Ташқи кўриниши кўркам, енгил терилади, табиий рангларда товланади.

Олдин ёпилган томларни қайта тиклаш ва таъмирлашда ҳам ишлатилиши қулай.

Тўплам ҳолида етказиб бериш имконияти мавжуд.

Амалда битмас-туганмас томга эга бўласиз.

Сиз билан ҳамкорлик қилишдан мамнунмиз.

Энг аъло жаҳон андозалари даражасида.

МЕТАЛЛЧЕРЕПИЦАЛАР кенглиги 1,065 м узунлиги 0,5 дан 10 метргача. 1 кв.метрининг вазни 4,5 кг.

Ишлаб чиқариш учун хомашё Голландиядан келтирилади.

Буюртмачининг хоҳишига кўра, томни ёпиш бўйича йўриқнома тақдим этилади, шунингдек маслаҳатчи-мутахассис жўнатилиши ҳам мумкин.

Тўлов шакли — исталганича.

У уйингизга МЎҲТАШАМЛИК бахш этади.

Қуйидаги рақамлар бўйича телефон қилингиз, вас: +998 (71)
162-78-59, 162-42-47, 162-96-31 факс: 162-41-05.

E-mail: tezintom@globalnet.uz

"ТЕЗИНТОМ" ҚК. Тошкент, Муҳиддинов кўчаси, 1. ТОЭМЗ—1

2772

Саид АҲМАД,
Ўзбекистон Қаҳрамони

ФАРҒОНАДА БИТТАГИНА

(Кулиб-кулиб, жилмайиб ёзилган мақола)

Қовун танлашни билмасанг, хунугини ол, чиройли қовун кўпинча бемаза чиқади, дейишади.

Мен ҳам шогирд танлашда шу усулни қўлладим. Фарғона томонлардан келган ёзувчи Анвар Обиджон жуда менбоп шогирд чиқиб қолди. Ўхшатмасдан учратмас, деганларидек, ҳуснда ойни уялтирадиган бир чиройли устоз-шогирд бўлдик.

Анваржон — Олтиариқнинг боласи. Бу юрт тўғрисида қанчадан-қанча ичакузди латифалар тўқилган. Футбол ўйинида тўп бегоналар дарвозасида қолиб кетмасин, деб фақат ўз дарвозасига тўп туширадиган, қопимни ўғри олиб кетмасин, деб елкасида бир қоп бодринг билан дарёда чўмиладиган, эшагимни чўмилтираман, деб ҳаммомга олиб кириб, ходимгардан калтак еган, товуқлари тухум туғмай қўйганда хўрозни ҳезалак, деб сўккан йигит Олтиариқнинг Полосонидан эди. Ана шу хўрозни, қирқта хотинни олиб қўйиб, Худоёрхонга ўхшаб ётаверасанми, жувормарг, дон топиб келмаганингга яраша анаву очофат товуқларингнинг кўнглини олсанг-чи, қирилгур, деб қарғаган шу полосонликнинг заифаси эди.

Мен шогирд танлашда худди идораларнинг кадрлар бўлимига ўхшаб иш тутаман. Бўлғуси шогирд қаерда туғилган, қандай муҳитда

1

ўсган, дўстлари ким, қариндош-уруғлари қандоқ одамлар, ҳамма-ҳаммасини билиб олишим шарт.

Шогирдимнинг таржимаи ҳоли билан танишганимда қуйидагиларни аниқладим. Анваржон туғилган Полосон қишлоғида сурункасига ҳамма доно одамлар бўлган экан. Шунча дононинг бир жойга тўпланиши кўп безовталикларга сабаб бўларкан. Насиҳат қиладиган кўп-у, бошини эгиб, қулоқ соладиган кам. Ана шундан жанжал чиқиб, қишлоқ иккига бўлиниб кетди. Наманганнинг Ғирвон деган қишлоғидан бир доно вакил келди. Бу одамни бутун Ғирвон аҳли астойдил ҳурмат қиларди. У донолиги, билағонлиги билан, одам таниши билан машҳур бўлиб кетган. Худди мана шу доно одам ажралишиб кетган хотинини танимай, унга ошиқи беқарор бўлиб, яна икки марта уйланган. Ҳар гал уйланганда, энди хотинга ёлчидим, деб қувонган пишиқ-пухта одам эди.

Шундоқ одамнинг вакил бўлиб келишидан полосонликларнинг бошлари осмонга етди. Шу доно вакилнинг маслаҳати билан ҳар ўттизта донога биттадан нодон қўшиб рўйхат тузилди. Рўйхат ёзилган қоғоз қоқ ўртасидан қайчи билан қийилиб, буниси Шакарқишлоқ бўлсин, мана буниси Ширинқишлоқ бўлсин, деди. Ғирвонлик меҳмон ниҳоятда доно бўлганидан унинг гапини икки қиладиган бошқа доно топилмади. Қўйилган шартга ҳамма жон-дили билан рози бўлди.

Кечқурун ғирвонлик доно эшагини қўйган жойидан тополмайди. У эшагини Олтиариқ-Қўқон йўналишида қатнайдиган автобуснинг орқасидаги илгагига боғлаб қўйган экан. Шундай қилиб, ғирвонлик доно эшагидан айрилиб, қишлоғига пиёда қайтиб кетади.

Анваржон тўғрисида жиддийроқ бир гап айтишим мумкин эди. Бироқ олтиариқликларнинг жиддий гапга унча ҳуши йўқ. Ушбу мақолани уларнинг илтимослари билан ҳажвийроқ қилиб ёзяпман.

Олтиариқда ким кўп, шоир кўп. Улар Тошкент бозорига бодринг олиб борганларида, нашриётларга, редакцияларга шеърий тўпламларини ташлаб келадилар. Кузда турп сотгани борганларида, қўлёзмаларини қайтариб олиб келадилар.

Фақат қўлёзмалардан иборат бўлган Полосон кутубхонаси жавонларига ана шундай "босиб бўлмайди", деб нашриёт печати босилган қўлёзмалар сиғмай кетди. Шакарқишлоқ доноларининг маслаҳати билан кутубхона иккига бўлинмади. «Халқ бойлиги» талон-тарож бўлмасин, деб "қўшма кутубхона" номи билан сақлаб қолинди. Кутубхона фонди йилдан-йилга бойиб бормоқда. Афсуски, Олтиариқнинг фахри бўлган Анвар Обиджоннинг биронта қўлёзмаси фондда йўқ. Фондга олиш учун устида "босилмайди" деган печат бўлиши керак.

Шундай қилиб, келажак авлод Анваржоннинг ижоди билан танишиш имкониятидан маҳрум бўлди.

Ҳозир икки қишлоқ доноларининг келишувига биноан, қўшма кутубхона "Қўлёзмалар институти" деб номланади.

Шакарқишлоқ ҳам, Ширинқишлоқ ҳам жуда обод жойга айланди. Агар бу гапларга ишонмасангиз, бориб кўришингиз мумкин.

Кирза этикнинг тагчармини ҳам тешворадиган қиррали шағал тошлар тўкилган

2

йўл бошига "СТОП! ОЁҚ КИЙИМИНГИЗНИ ЕЧИБ КИРИНГ!" деган огоҳлантирувчи белги қўйилган бўлса, албатта, Шакарқишлоқ шу жойдан бошланади, деб билинг.

Агар тупроғи тўпиққа урадиган, мусича қўнса қанотининг шамолидан тўзон кўтариладиган йўл бошига "СТОП! ОЁҚ КИЙИМЛАРИНГИЗНИ АРТИБ, ТОЗАЛАБ КИРИНГ ВА ЯНА ЭШАГИНГИЗНИНГ ОРҚАСИГА ТЎРВА ОСИБ ҚЎЙИНГ!" деган огоҳлантириш белгиси қўйилган ёзувга кўзингиз тушса, бу, албатта, Ширинқишлоқ бошланиши, деган гап.

Ҳар иккала қишлоқнинг байрамларда кўтариб чиқадиган ўз байроғи бор. Шакарқишлоқнинг байроғи оқ, Ширинқишлоқники оппоқ.

Шакарқишлоқликлар Ширинқишлоқда тўй бўладиган куни уйига меҳмон чақиради ва меҳмонни, албатта, ўша тўйда яхшилаб едириб-ичириб жўнатади. Шакарқишлоқликлар йиғилиб қолган эски калишми, махсими, ковушми, латта-путталарми — барисини шамол Ширинқишлоқ тарафга қараб эсаётганда куйдиришади. Шакарқишлоқликлар гўрковларига тилла тиш қўйдириб беришган. Ширинқишлоқликлар ювғучи-ғассолларига японский соат олиб беришган...

Анваржоннинг таржимаи ҳоли ва анкета саволларига берган жавобларидан унинг қандай муҳитда вояга етганини, кимлардан тарбия олганини аниқ билиб олдим. Ва қаноат ҳосил қилдим.

Анвар Обиджон ўзи туғилиб ўсган Олтиариққа шу қадар муҳаббат қўйганки, бутун ижоди давомида ўз юртини эҳтирос билан, буюк ҳурмат билан куйлаб келади. Айниқса, туғилиб ўсган Полосон қишлоғи дунёдаги энг гўзал, энг бебаҳо юрт бўлиб туюлади унга. Бу жойнинг хилма-хил қиёфадаги дўлвор, шу билан бирга, танти, ҳар бир гапининг тагига яна бир маъно жойлайдиган кишилари, ниҳоятда ширали, ҳазилга мойил, эшитган одамнинг юзига табассум пуркайдиган образли сўзлари...

Анваржон шу она қишлоғи, қувноқ ва жиндек қув ҳамқишлоқлари тўғрисида қанчалаб ҳикоялар, латифалар, ўқиганнинг юзидаги ажинларини дазмоллаб қўядиган серханда ҳажвлар яратди.

Очиғини айтганда, Полосон қишлоғи, унинг хилма-хил табиатли одамлари Анваржонни ёзувчи қилган.

Халқда, аравасига тушсанг, ашуласини ҳам айтасан, деган гап бор. Олтиариқ ҳақида ёзаётганимда, ашуласини ҳам айтаётганимни сезмай қолибман. Теша тегмаган латифалар, турли қиёфадаги қувноқ кишилар, бошқа бирон жойда учрамайдиган воқеалар жилмайиб, гоҳо хандон ташлаб кулишимга сабаб бўлди. Шу хандалардан бир миқдори мақолага сачраган бўлса, ажабланманг.

Мана, ниҳоят, Анваржон Тошкент қайдасан, деб йўлга отланди. Повулғону Файзобод, Арабтепаю Қапчиғай, Хонқизу Янгиқўрғон унинг орқасидан мунғайиб қараб қолгандек бўлди.

Назаримда, унинг ижоди буёғига тошкентчасига жиддий бўлди-ёв, деб ўйлайман. Унинг кейинчалик жуда машҳур бўлиб кетган ушбу ғазалидан бир нечта байтни эътиборингизга

3

ҳавола қиламан:

Шоирингни йўлга бошла, ямоқ тушган чориққинам,
Вале, сарой шоиридан пешонаси ёруққинам.
Ўтиб Риштону Бағдоддан Қўқонга шом кириб борсам,
Кутиб олгай Собир малла соч-соқоли сариққинам.
Бекобод ҳам бўлур ишғол, қолур ортда Бўка, Пискент,
Кирурмиз Шошга биз мағрур, мадор берса холиққинам.
Жангга телба ёғоч отда кирганидек, далли Гулмат
Кутар ёғоч қаламдан ризқ... хайр, Олтиариққинам.

Юртидан чиқиб кетган шоирларнинг тақдирини жуда яхши биладиган олтиариқликлар:

— Бобур Андижондан чиқиб кетди, қайтмади. Машраб Намангандан чиқиб кетди, қайтмади. Фурқат Қўқондан чиқиб кетди, қайтмади. Ана энди Анваржон ҳам шундай жаннатосо Олтиариқдан чиқиб кетди. Қайтиб келадими, йўқми, бир худонинг ўзига аён. Қозондек қайнаб турган серташвиш Тошкентда бу лаллайган, бўшашган шоир адашиб-улоқиб қолиб кетмаса гўрга эди, деб кўп афсус-надоматлар чекдилар. Шунда олтиариқлик машҳур тадбиркор Маматожи ота Иброҳимов (худо раҳмат қилсин у кишини), хотиржам бўлинглар, ҳақиқий олтиариқлик бўлса, ўтда ҳам куймайди, сувда ҳам чўкмайди, деб ғамбода бўлган юртдошларини юпатган эди.

Аммо Анваржон пойтахтда довдираб қолмади. Асли киришимли бўлганидан, ижод аҳлига маъқул бўлди. Битта кичкинагина хонани ижарага олиб, ишдан қайтгач, олтиариқни, полосонлик қадрдонлар соғинчини шеърга солиб, тунни оппоқ тонгларга улади.

Кетганига бирон йил бўлиб-бўлмай, Анваржон телевизорда лоп этиб кўриниб қолди. Сочлари "попиратка" қилинган, икки чаккасига Пушкинникига ўхшатиб пат қўйган, бўйнида галстук, кўзида ойнак, завқ-шавқ билан ғазал ўқиди.

Телевизор кўриб ўтирган полосонликлар, ёпирай, ўзимизнинг Анваржонга ўхшайдими, деб бир-бирларига қарашди.

У жуда бошқача бўлиб кетибди. Яхшилаб тикилиб қарамасанг, танимайсан. Аммо олтиариқликлигини тасдиқлайдиган испарапкаси, яъни бурни Полосоннинг бодрингидек мағрур кўринарди.

Орадан тўрт ой ўтиб, Полосоннинг қўшма кутубхонасига Анваржондан ўзи ёзган "Безгакшамол" деган китоби келди. Ҳамқишлоқлар бу китобдан ҳайрон бўлишди. Китоб муқовасига Анвар Обиджон деб ёзилган. Ичидаги шеърлари Уста Гулматники.

Олтиариқда Гулмат деган одам ўтмаган. Анваржон ўзига Уста Гулмат деб тахаллус қўйганмикин, деб ўйлашди.

Тошкент Анваржоннинг ижод булоғини қайнатди. Саксон учинчи йилдан то тўқсон тўққизинчи йилгача ўн еттита китоби босилиб чиқди. Бу унча-мунча шоирга насиб қилмайдиган бахт эди.

Асли таги олтиариқлик бўлган шоир Эркин Воҳидов нашриётда бош муҳаррир бўлиб ишларди. Полосонлик қитмирлар, бу китобларни Эркин Воҳидов ёзиб берган, деб гап қилишди.

Қитмирларнинг гапи гаплигича қолиб кетди.

Бу орада Анваржон қаторасига учта пьеса ёзиб, республика ёш томошабинлар театрида қўйдирди. Албатта, телевизорда кўрган одамлар бўлса керак.

Олтиариқликлардан биттаси Анваржонни қидириб Тошкентга борди.

— Укажон, темир йўл бошлиғи билан гаплашиб, битта вагон олиб берсанг. Америкага турп обормоқчиман. Шу бечораларнинг ҳам турпга оғзи тегсин.

— Юкни вагонга ортиб, ундан кейин пароходга юклаб, шунча овора бўлиб борсангиз-у, у олифталар турп емаса, нима бўлади?

— Емаса нима бўлади, дейсанми? — деди у белбоғидаги қинлик пичоғини суғуриб. Шаҳрихон усталари ясаган пичоқ электр нурида ярқираб кетди. — Емай кўрсин-чи, жон керак бўлса, ейди. Емай қаёққа борарди!

Анваржоннинг ҳикоялари, ҳажвлари, фақат ва фақат полосонликлар тўғрисида. Битта кичкинагина қишлоқ одамларининг қанчалаб адабий асарга мавзу бўлиши, шунчалик хилма-хил, бирибирига ўхшамайдиган характерлар бўлиши мени ҳайрон қолдирди. Балки водийнинг бошқа туман ва қишлоқларида буларга ўхшаган одамлар бордир? Албатта, бор. Лекин уларнинг Анваржони йўқ-да!

Бу одамларнинг қиёфасини яратиш учун алоҳида кўз, алоҳида қулоқ, алоҳида фаросат керак. Айниқса, Анваржонникидек олисдан ҳид билувчи алоҳида бурун керак. Мана шу шартларга жавоб Анвар Обиджоннинг ўзидан топилади.

Назаримда, Олтиариқда қанча одам яшаса, Анваржон ҳаммасини танийдигандек, уларнинг суратларини дилига чизиб олгандек.

Унинг "Олтиариқ ҳангомалари"ни ўқимаган бўлсангиз, албатта, ўқинг. Ҳузур қиласиз. Китобни ўқиб бўлгандан кейин бирдан ўша томонларга боргингиз келиб қолади. Ўша дўлвор, содда, қувноқ одамлар билан бир пиёла чой устида суҳбатлашгингиз келади. Ердан уч марта ҳосил оладиган — кўкламда бодринг, ёзда макка, кузда турп экиб, кисса-сини пулга тўлдирадиган асл деҳқонларнинг қувноқ davraларида бўлгингиз келади.

Ҳар битта донаси курка товуқнинг тухумидек келадиган Олтиариқнинг ҳусайни узумини емабсиз, дунёга келмабсиз. Пайкалларда ястаниб ётган, совлиқ қўйдек келадиган, якка ўғри эплаб олиб кетолмайдиган оқ қовунларини, лабидан шарбат томиб турган, гижда нондек қаҳрабо анжирларини, ҳар бири чойнакдек келадиган ёқут доналари ичидан туртиб пўстини ёрворадиган анорларидан татиб кўрмаган одам, шиша банкага қамалган компотни ичиб, оҳ оҳ, деб юраверсин.

Анваржон торгина ижара хонада мевалари ғарқ пишган юртини соғиниб, аламини қоғоз билан қаламдан олади. Ғазаллар битади.

Уй эгасининг чуғурлашиб, бир-бирини қувлаб ўйнаётган болаларига қараб, ўз болаларини эслаб кетади. Уларга атаб қизиқ-қизиқ шеърлар битади. Қиссалар ёзади.

Соғинч онлари битилган шеърлар нақадар таъсирли. Унинг болаларга атаб ёзган шеърлари нақадар маъсум. Худди капалакка ўхшайди. Қўл теккизсанг, бирон ерига шикаст етадигандек. Унинг "Жуда қизиқ воқеа" деб аталган бениҳоя гўзал, қувноқ, ўйноқи шеърлар китоби болалар адабиётининг энг нодир асарлари қаторидан жой олиб турибди. Беш юздан ортиқ шеър жамланган бу тўплам болаларнинг энг севимли китоби, десам, асло адашмайман. Олтиариқлик юртдошларининг ҳаётини акс эттирадиган 300 дан ортиқ катта-кичик ҳажвий ҳикоялари бугунги ҳажвиётимизнинг сара асарлари қаторида ялтираб турибди.

Булардан ташқари, "Мешполвоннинг жанги", "Аламазон ва Гулмат ҳангомаси" қиссалари, "Қоринботир" достони ва қатор пьесалари Анвар Обиджоннинг ҳам катталар, ҳам болалар адабиётига меҳр билан хизмат қилаётганига кафилдир.

Анвар Обиджон қўшиқчилигимизга ҳам баҳоли қудрат ҳиссасини қўшмоқда.

Тошкентдаги бир маросимда ҳофиз "Фарғонада биттагина" деган қўшиқни ижро этаётганда, бир шинаванда шеърни оҳангга, оҳангни ҳофиз овозига ниҳоятда мос келганини қаранг, шеърни қайси барака топкур ёзган экан, деб қолди.

Ҳамроҳи имлаб, даврада ўтирган Анваржонни кўрсатди.

— Бай, бай, бай, ўзиям биттагина экан, — деди шинаванда маъноли илжайиб.

Ўзбек адабиётининг ривожига қўшган катта ҳиссаси учун Анвар Обиджонга "Ўзбекистон халқ шоири" деган фахрли унвон берилди.

Ўша куни Олтиариқ бозорларида турп текин бўлди. Қопи билан тўкиб, ким қанча хоҳласа, олиб кетаверсин, биз чойхонада ош дамлаб Анваржоннинг унвонини, ювамиз деб, "бит тўкилди" қилиб бир яйрашди олтиариқликлар.

Бир ошпаз ниҳоятда хафсала билан дамлаган ошни ўртага қўйганда, ошхўрлардан бири, бу ош маза қилиб ейишдан бошқа нарсага ярамайди, деганини эшитган эдим. Энди шу гапни Анваржонга қаратмоқчиман.

Анваржон ёзган асарлар маза қилиб ўқишдан бошқа нарсага ярамайди.

Ҳазилкаш ёзувчилар биз тўғримизда, шогирди чиройли, устози чип-чиройли, деган гап тарқатишибди. Хайрият, шуни биладиганлар бор экан, деб хурсанд бўлдик.

2000 йил,
15 апрел.

4

РАССОМНИНГ ҚУВОНЧ ВА ТАШВИШЛАРИ

Бугунги кун ижодкордан нафақат янги асарлар, картиналар яратиш, балки ўз ижодини тарғиб этиш маҳоратини ҳам талаб этмоқда. Таниқли мусаввир Раҳим Ризамуҳамедов ана шундай фазилатга эга. Камолиддин Беҳзод номидаги миллий безак ва дизайн институти ранг-тасвир кафедрасининг доценти, мураббий — рассом Ўзбекистонимизнинг санъатини дунёга танитиш иштиёқи билан меҳнат қилмоқда.

Раҳим Ризамуҳамедов яратган асарлар 70 дан ортиқ мамлакатларнинг кўргазмаларидан жой олгани бежиз эмас. Жумладан, АҚШ, Англия, Исроил, Туркия, Италия, Малайзия, Саудия Арабистони, Франция, Болгария, Польша ва бошқа мамлакатларда рассомнинг асарлари Ўзбекистоннинг руҳини ифода этиб, ўлкамиз қадимий қадриятларини кўз-кўз қилмоқда. Яқинда Американинг Атланта шаҳрида унинг шахсий кўргазмаси бўлиб ўтди. Айни кунда Италиянинг Милан шаҳрида ана шундай кўргазмани ташкил этиш тараддуди кетмоқда. Раҳим Ризамуҳамедов Ўзбекистон Бадиий академияси ижодкорлар уюшмасининг аъзоси. Йигирма уч йилдан буён ижод йўлини танлаб, унинг қувонч ва ташвишлари билан яшамоқда.

Абдували ЭГАМБЕРДИЕВ,
Ўзбекистон Бадиий академияси ижодкорлар уюшмаси аъзоси, санъатшунослик фанлари номзоди.

Бир жиноят изидан

«БОЖХОНАЧИ» ҚИЁФАСИДАГИ ФИРИБГАР

Маҳмуд Каримов бошқарма йиғилишидан кўнгли ғаш бўлиб чиқди. Раҳбарнинг унга айтган сўзлари жон-жонидан ўтиб кетди.

— Бизда аниқ маълумотлар бор. «Яллама» божхона масканидан ўтган автобуслар бемалол Қозоғистонга бориб келишаяпти.

Нима қилиш керак? Бирга ишлаётган йигитларни ҳам зимдан кузатишга тўғри келади. Ким билсин, балки улар ҳам маскан бошлиғига панд беришаётгандир? Шу тариқа бир ҳафта ўтди. Энди нима десангиз денг, ҳеч ким қонунни бузиб, бу ердан кириб-чиқмаганлиги аниқ.

Душанба куни Маҳмуд яна таъна-надомат остида қолди. Раҳбарнинг айтишича, божхоначилардан кимдир савдогарларни эсон-омон кузатиб қўяётган эмиш.

Маҳмуд илгари тергов идораларида ишлаганлиги боис, ўша тажрибасини ишга солишга қарор қилди. Яллама қишлоғи атрофидаги одамларни гапга солиб кўрди. Купдан кўп гап чиқади. Бир эмас, турли тоифадаги одамлардан шу атрофдаги дам олиш маскани директори Убайдулла Мираҳмедов ўзини «божхоначи» деб таништириб, автобусларни «чўтал» эвазига яширинча ўтказиб қўяётганлигини эшитди. Ахир, дам олиш масканининг икки томони ҳам ковлаб қўйилган, қолаверса, чуқур тўсиқлар шахсан директорнинг ташаббуси билан қазилган эди-ку?! Автобус қанот боғлаб учолмаса, демак, одамлар берган маълумотни чуқур ўрганиш керак.

Даставвал «Пахтакабел» заводига қарашли оромгоҳ шахсий таркиби ўрганилди. Илгари Тошкентдан қатнаб ишлайдиган Малик исмли йигитнинг ўрнига ялламалик Убайдулло Мираҳмедов директор бўлиб ишлаётганига кўп бўлгани йўқ. Маълум бўлишича, жиянини қоровул вазифасига олган, ёнида ўғли ҳам ишлайди. Оромгоҳ ҳудуди зимдан текширилди, унинг Қозоғистонга туташ тарафи бақувват темир панжаралар билан тўсилган. Бу ердан автобус ўтиши амримаҳол. Шундай бўлса-да, Маҳмуд одамлардан тўпланган маълумотларга ишониб, директор ҳузурига кирди.

– Ака, эҳтимол, сизга билдирмай ходимларингиз автобусларни Қозоғистонга ўтказиб юбораётгандир? Ҳар ҳолда автобуслар оромгоҳ ҳудудидан кириб-чиқаётганлиги ҳақида ишончли маълумотларимиз бор.

– Бўлиши мумкин эмас, — дея рад жавоб берди директор. – Бу ердан ҳеч қандай автобус кириб-чиқмаганига кафолат бераман.

– Майли, ҳар ҳолда шу ишни назоратга олишингизни сўрайман.

Яна бир ҳафта ўтди. Ноқонуний ҳаракат тўхтамаганлиги тўғрисида хабарлар келиб турарди. Лекин далил қани?

Бир куни директорнинг ўзи тўғри «Яллама» божхона масканига кириб келди. Кутилмаган меҳмон Маҳмуд билан саломлашгач, ниятини айта бошлади.

– Ука, мен қарз гапни айтгани келдим, – дея чўнтагидан 10-15 варақ қоғозни олиб, бирма-бир тартибга солди. – Буниси, ДҲХга, буниси бошқа бир идорага. Ҳа, манависи сизга...

У шундай дея мактубни қироат билан ўқишга тушди:

– 16 феврал воқеасидан кейин ҳар бир соф виждонли Ўзбекистон фуқароси Ватан ҳақида, унинг хавфсизлиги ҳақида ўйламоқда. Аммо шундай огоҳлик талаб қилинаётган бир пайтда «Яллама» божхона масканидаги айрим ходимлар Қозоғистондан келган шубҳали «Жип» русумли машиналарни ҳамманинг кўз олдида қўйиб юбормоқда.

Бу туҳматдан Маҳмуднинг тепа сочи тикка бўлди. Вазминлик билан сўради:

— Бу хатни қаерга ёзгансиз?

— Прокуратурага.

— У ҳолда нега менга ўқиб беряпсиз?

— Ука, мен сизни ҳурмат қиламан. Фақат бошқаларни деб ёниб кетманг, дейман-да.

Бу ҳолдан М.Каримов зийрак тортди. Демак, айбдорнинг тиззаси қалтираяпти. Вақт ғанимат. Оромгоҳ атрофида туну кун пойлоқчилик давом этди. Лекин қонунни бузган автобуслардан дарак йўқ.

— Кечалари пана-пастқам жойларда пойлаб ётамиз, — деб ҳикоя қилади катта инспектор Н.Содиқов. — Эрталаб соат саккизга яқинлашгач, натижа йўқлигидан ҳафсаламиз пир бўлиб, масканга қараб кетамиз. Чунки ҳар куни саккиз яримдан тўққизгача навбатда турувчилар алмашишига бағишланган йиғин бўларди.

Демак, бир кеча-кундузда тахминан 30-40 дақиқа давомида оромгоҳ назоратдан четда бўлади. Божхоначилардан бири «Келинглар, навбатчиликнинг алмашиш соатларини ўзгартирамиз», деган фикрни айтиб қолди.

Бу бирдан-бир тўғри йўл эди. Эртаси куни соат 8.45да оромгоҳ дарвозасидан «Скания» ва «Икарус» русумли автобуслар «мана мен» дегандай чиқиб келарди. Эгнига божхона либоси кийган Ҳасан Султонов қўлда таёғи билан тўхташ ишорасини қилди. Бирин-кетин пана жойларда пойлаб турган божхоначилар ҳозир бўлишди. Улар не кўз билан кўрсинки, автобуснинг олдинги ўриндиғида эски танишлари, оромгоҳ директори Убайдулло Мираҳмедов ўтирарди.

— Йигитлар, келинглар, келишамиз, — дерди у ранги-қути учган ҳолатда. — Баҳонада пулли бўлиб қоласизлар. Бизни тутиб берганларингга биров раҳмат дермиди?

— Аввал масканга борайлик, қолганини ўша ерда гаплашамиз, — маскан бошлиғи Маҳмуд Каримов гапни қисқа қилди.

Ўзини божхона ходимиман деб сафарга чиққанларни лақиллатиб, улардан хизмат учун чўтал олиб юрган Убайдулло Мираҳмедов ўз қилмишларига яраша узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилиниб, мол-мулки мусодара этилди. Маълум бўлишича, товламачи директор оромгоҳ адоғидаги панжараларни пайвандлаш ускунаси ёрдамида кесиб, автобуслар ўтиб бўлгач, яна ўша усул билан пайвандлаб қўяр экан. «Жасорат» медали соҳиби Маҳмуд Каримов бошлиқ божхоначилар ҳафсала ва қунт билан ишлаш натижасида жиноятнинг пайини қирқдилар.

Ҳозир М.Каримов «Халқобод» божхона масканида раҳбарлик қиляпти. Яқинда бу маскан ходимлари ҳужжат бўйича 8 тонна пиёз ортилган машинани текшириб кўрдилар. Аслида пиёз тагидан 5,17 тонна калава ип топилди. Калаванинг «учи» яқин кунларда чиқиб қолиши керак.

Эркин МАВЛОНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

«KVANT-COMMUNICATIONS LTD» ҚЎШМА КОРХОНАСИ

ҚУЙИДАГИЛАРНИ ЕТКАЗИБ БЕРАДИ:
Япония, АҚШ, Канада, Малайзия ва бошқа давлатлар ишлаб чиқарган, исталган радиочастота диапазонидаги профессионал ва ҳаваскорлик радиоалоқаси учун кўчма, автомобилбоп ва стационар радиостанцияларни, кабелли телевидение жиҳозларини Тошкентдаги омборхонадан ёки буюртмага биноан.

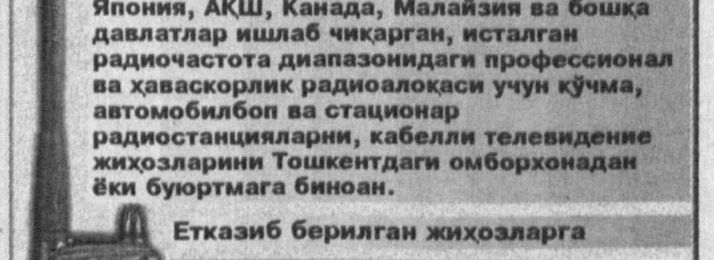

Етказиб берилган жиҳозларга
ТЕХНИКАВИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТАДИ ВА ТАЪМИРЛАЙДИ.
Smartrank II, LTR ESAS транк тизимларини тўла-тўкис ўрнатиб бериш
ИШЛАРИНИ БАЖАРАДИ.
Мини АТС ва бошқа махсус радио электрон техникани
ЕТКАЗИБ БЕРАДИ ВА СОЗЛАЙДИ.

ТЕЛ: (3712) 53-02-76, 30-22-03.
ФАКС: 79-68-93.
E-MAIL: KVANT@GIMLI.COM

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ахбороти

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2000 йил 18 апрелдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:)*

1 Австралия доллари	88,80	10 Люксембург франки	35,19
1 Австрия шиллинги	10,32	1 Малайзия ринггити	39,17
1 Англия фунт стерлинги	235,91	1 Германия маркаси	72,58
10 Бельгия франки	35,19	1 Польша злотийси	35,65
1 Голландия гульдени	64,42	1 СДР	199,56
10 Греция драхмаси	4,24	1000 Туркия лираси	0,25
1 Дания кронаси	19,06	1 Финляндия маркаси	23,88
1 БАА дирхами	40,52	1 Франция франки	21,64
1 АҚШ доллари	148,82	1 Швейцария франки	90,24
1 Миср фунти	43,40	1 ЕВРО	141,96
10 Испания песети	8,53	10 Жанубий Корея вони	1,34
100 Италия лираси	7,33	10 Япония иенаси	14,06
1 Канада доллари	101,14	1 Россия рубли	5,22
1 Хитой юани	17,97	1 Украина гривнаси	27,40

**)(Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.*

Марказий банкнинг Тошкент шаҳар Бош бошқармаси раҳбарияти, жамоат ташкилотлари ва меҳнат жамоаси Бош бошқарма бошлиғи ўринбосари Р. Жўраевга отаси

Аҳмад ЖЎРАЕВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Ш. Ризаев, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, О. Қаипбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Хатлар бўлими 136-29-89; Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 286. 23728 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.
Таҳририятга ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — Ю. Ҳамидов.
Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров.
Навбатчи — Б. Остонақулов.
Мусаҳҳих — А. Сатторов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди: 22.15 1 2 3 4 5 6